

Munich Personal RePEc Archive

The Small and Medium Enterprises Sector during the COVID-19 crisis. The Case of Romania

Antonescu, Daniela

Institute of National Economy

28 April 2020

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/100295/>
MPRA Paper No. 100295, posted 13 May 2020 04:42 UTC

**SECTORUL *INTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCI*
ÎN TIMPUL CRIZEI COVID-19. CAZUL ROMÂNIEI**

Autor: Daniela Antonescu
Cercetător științific II

Institutul de Economie Națională
Academia Română

Aprilie, 2020

The *Small and Medium Enterprise* Sector during the COVID-19 crisis. The Case of Romania

- Draft -

Author: PhD. Daniela Antonescu

Institute of National Economy

Romanian Academy

Abstract:

Evoluția rapidă a pandemiei de COVID-19 a determinat provocări atât pentru sistemul medical, cât și pentru sistemele economice și sociale ale statelor membre din UE și din întreaga lume. Această criză a afectat mii de vieți și continuă să pună presiune enormă asupra sistemelor economice. Din aceste motive, este necesară o gestionare cât mai rapidă a problemelor economice și sociale și susținerea/promovarea unor soluții care să vină în sprijinul sectoarelor afectate de criza pandemică.

În România, criza a început să se facă simțită în luna martie 2020, sectorul IMM fiind unul dintre cele mai afectate de această pandemie. Prezentul studiu analizează efectele crizei COVID-19 asupra sectorului IMM-urilor în România, încercând să aducă soluții și propuneri de rezistență și refacere post-criză.

Cuvinte-cheie: COVID-19, antreprenoriat, reziliență

Abstract:

The rapid evolution of the COVID-19 pandemic has posed challenges for both the medical system and the economic and social systems of EU Member States and the world. This crisis has affected thousands of lives and continues to put enormous pressure on economic systems. For these reasons, it is necessary to manage economic and social problems as soon as possible and to support / promote solutions to support the sectors affected by the pandemic crisis.

In Romania, the crisis began to be felt in March, 2020, the SME sector being one of the most affected sectors. This study analyzes the effects of the COVID-19 crisis on the SME sector in Romania, trying to bring solutions and proposals for resistance and post-crisis recovery.

Key-words: COVID-19, entrepreneurship, resilience

CUPRINS

<i>Introducere</i>	4
<i>1. Starea inițială a sectorului IMM (înainte de criza COVID 19)</i>	9
<i>2. Efectele generate de COVID-19 asupra sectorului IMM</i>	18
<i>3. Restricții, dar și oportunități în perioada de criză COVID-9 pentru IMM-uri</i>	23
<i>4. Măsuri actuale de susținere a sectorului IMM</i>	25
<i>6. Surse de finanțarea în sprijinirea sectorului IMM în perioada crizei C-19</i>	26
<i>7. Exemple de bună practică. Măsuri propuse de alte țări care au ținut refacerea sectorului IMM în perioada crizei C-19</i>	30
<i>8. Acțiuni și soluții posibile de redresare a IMM-urilor</i>	35
<i>Concluzii</i>	38
<i>Anexe</i>	40
<i>Bibliografie</i>	48

Introducere

Pandemia de COVID-19 afectează și va afecta o bună perioadă de timp activitățile economice și sociale din România și pe plan internațional. Acest aspect este susținut de evoluția extremă a infestărilor cu COVID-19 la nivel global și la nivelul unor țări din diferite areale geografice.

În perioada 31 decembrie - 28 aprilie¹, raportările cu privire la îmbolnăvirile cu noul Coronavirus la nivel global au arătat că au fost confirmate 2,91 milioane cazuri de COVID-19 și 205.923 persoane care au decedat (cu o rată a deceselor de 0,69 la 1000 loc.).

În ceea ce privește zonarea infectărilor, situația (în aceeași perioadă) a fost următoarea:

- Africa: 31 748 cazuri; cele mai multe cazuri în Africa de Sud (4.546), Egipt (4.319), Maroc (4.065), Algeria (3.382) și Camerun (1.621).
- Asia: 467.957 cazuri; țări cu multe cazuri: Turcia (110.130), Iran (90.481), China (84.199), India (27.892) și Arabia Saudită (17.522).
- America: 1.182.433 cazuri; cele mai multe în: SUA (965.910), Brazilia (61.888), Canada (46.884), Peru (27.517) și Ecuador (22.719).
- Europa: 1.225.412 cazuri; cinci țări care au raportat cele mai multe cazuri: Spania (209.465), Italia (197.675), Germania (155.193), Marea Britanie (152.840) și Franța (124.575).
- Oceania: 8.092 cazuri: Australia (6.713), Noua Zeelandă (1.122), Guam (142), Polinezia Franceză (57) și Fiji (18).
- Altele: 696 cazuri raportate în Japonia.

Situația persoanelor decedate:

- Africa: un total de 1.415 decedați; Algeria (425), Egipt (307), Maroc (161), Africa de Sud (87), Camerun (56) etc.
- Asia: 17.164 decedați: Iran (5.710), China (4.639), Turcia (2.805), India (872), Indonezia (743) etc.
- America: 65.752 decedați: SUA (54.876), Brazilia (4.205), Canada (2.560), Mexic (1.351), Peru (728) etc.
- Europa: 121.476 decedați: Italia (26.644), Spania (23.190), Franța (22.856), Marea Britanie (20.732), Belgia (7.094) etc.
- Oceania: 109 decedați: Australia (83), Noua Zeelandă (19) etc.
- Altele: 7 decedați în Japonia.

În Europa, situația s-a înrăutățit la începutul lunii martie, în acest moment (28 Aprilie 2020), fiind următoarea: 1.225.412 cazuri raportate în EU/EEA și în Marea Britanie: Spania (209.45), Italia (197.675), Germania (155.193), Marea Britanie (152.840), Franța (124.575), Belgia (40.956), Olanda (34.134), Portugalia (21.379), Irlanda (16.040), Suedia (15.322), Austria (14.33), Polonia (9.856), România (9.242), Danemarca (7.695), Norvegia (7.166), Cehia (7.041),

¹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/geographical-distribution-2019-ncov-cases>

Finlanda (4.014), Luxemburg (3.618), Grecia (2.401), Ungaria (2.168), Croația (1.908), Islanda (1.778), Estonia (1.552), Lituania (1.370), Slovenia (1.340), Slovacia (1.199), Bulgaria (975), Cipru (784), Letonia (748), Malta (443) și Liechtenstein (82).

Criza COVID-19 în România a început să se facă simțită în prima parte a lunii martie 2020, cu toate că informațiile despre această infectare cu virusul provenit din China circulau încă de la jumătatea lunii decembrie 2019. Ca urmare a globalizării piețelor, virusul COVID-19 a circulat rapid între continente, prima afectată din Europa fiind Italia, zona de nord, cu orașele Torino, Milano, Bologna. Această zonă care a experimentat începutul pandemiei fără a conștientiza sau aplica măsuri drastice încă de la prima infectare, este considerată o zonă dezvoltată a Italiei, cu o populație îmbătrânită și care promovează un anumit stil de viață socială, deschis și în permanentă relație cu familia extinsă. În această zonă, dar nu numai, exista un număr mare de români, care lucrau, unii ca sezonieri în agricultură, alții permanent în diferite servicii de natură socială, comerț, alte servicii.

Virusul s-a transmis rapid în rândul populației, îmbolnăvind populația locală, rezidenți și forță de muncă venită din alte zone, inclusiv din România. În momentul în care s-au anunțat diferite acțiuni de protecție sanitară, inclusiv închiderea granițelor, populația ocupată sezonier a părăsit regiunea îndreptându-se spre țările de origine. Astfel, o mare parte a populației provenite din România s-a întors acasă, aducând cu sine și infectarea cu virusul COVID-19.

România a încercat să aplice măsuri drastice, dar nu de la început, astfel încât, o mare parte a populației care a revenit în țară a dezvoltat simptome ale îmbolnăvirii cu acest virus. La rândul lor, cei veniți din așa numitele zone roșii (din Italia, dar și din Spania, Anglia, Germania) au infectat și pe cei apropiați, familie sau prieteni, astfel extinderea pandemiei în România a fost de neoprit. Cele mai afectate zone de COVID-19, într-o primă fază, au fost zona de nord cu centrul în Suceava, dar și în Neamț, Botoșani, zona de vest cu Arad, Hunedoara și Timiș și București. Ulterior, virusul s-a răspândit la nivel național, majoritatea județelor având cazuri confirmate de COVID-19. Situația la data de 28 Aprilie 2020 era următoarea: cazuri confirmate 11.339, din care 646 decedați și 3141 cazuri vindecate (situație în schimbare zilnică).

Numărul mediu de cazuri confirmate raportate la 1000 locuitori a fost de 0,49. În comparație cu alte țări, România a avut un grad mic de cazuri confirmate la 1000 locuitori: Italia -12,8/1000 loc., Franța -12,1/1000 loc., Marea Britanie -12,7/1000 loc., Olanda 9,9/1000 loc. etc. Situația la nivel de județ se prezintă după cum urmează: Suceava - 3,74 cazuri/1000 loc., Arad - 0,98, Hunedoara- 0,97, Botoșani - 0,82, Neamț - 0,82, Covasna - 0,8, Brașov - 0,63 și Vrancea - 0,62 cazuri/1000 loc. (Figura 1).

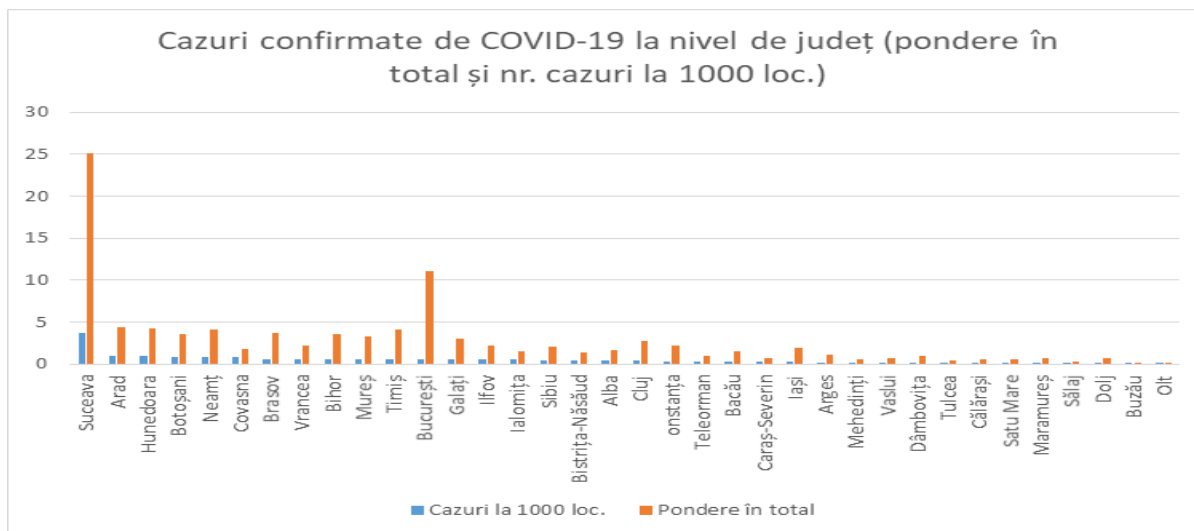

Figura 1: Cazuri confirmate la nivel de județ, 22 Aprilie 2020

Sursa: Prelucrări date <https://coronavirus-esriro.hub.arcgis.com/>

Evoluția rapidă a pandemiei de COVID-19 a determinat provocări atât pentru sistemul medical, cât și pentru sistemele economice și sociale ale statelor membre din UE și din întreaga lume. Această criză a afectat mii de vieți și continuă să pună presiune enormă asupra sistemelor economice. Din aceste motive, este necesară o gestionare cât mai rapidă a problemelor economice și sociale, dar și susținerea/promovarea unor soluții care să vină în sprijinul sectoarelor afectate de criza pandemică.

Unul dintre cele mai afectate sectoare economice este cel al IMM-urilor. Acest sector este supus, în special, lipsei rezervelor financiare necesare plății costurilor fixe (în special, salariile angajaților și chiriile de birou), dar se confruntă, în același timp, cu o serie de dificultăți în funcție de natura activităților/serviciilor pe care le produc.

Primele măsuri cu titlu de recomandare au fost lansate încă din martie la nivelul Uniunii Europene, pentru susținerea sectorul IMM, dintre care amintim:

- În primul rând, s-a recomandat identificarea celor mai importante sectoare care sunt expuse celor mai mari riscuri, în scopul aplicării de măsuri concrete; aceste măsuri se doreau a fi sub forma unui sprijin suplimentar pentru sectoarele cu risc ridicat și monitorizarea impactului asupra sectoarelor mai puțin afectate în mod direct (primele cele mai afectate au fost cel de medical, de transporturi, HoReCa, comerțul cu amănuntul de mărfuri nealimentare etc.).
- În al doilea rând, ca urmare a închiderii multor firme, s-a recomandat aplicarea unor scheme de păstrare a locurilor de muncă și susținerea IMM-urilor prin scheme de salarizare statutare. Se consideră că este esențială evitarea concedierii angajaților cu contract permanent de muncă (fapt ce ar determina costuri sociale pe termen lung și o pierdere a unor abilități valoroase pentru IMM).
- Se recomanda accelerarea plăților din sectorul public către contractanții și furnizorii privați, în special atunci când aceștia sunt IMM-uri, în paralel cu suspendarea impozitelor pe proprietățile din sectoarele cele mai expuse riscurilor (acest lucru poate constitui o povară enormă pentru retail sau pentru cei din industria HoReCa). Deoarece administrațiile locale sunt beneficiarele veniturilor fiscale, guvernele naționale trebuie să acopere

pierderile suferite. În acest sens, se propun scheme de amânare a plăților la chirie și creditele ipotecare.

- Se pune accen pe susținerea sectorului IMM prin plăți permanente și mai puțin prin împrumuturi sau garanții de împrumut. Este posibil ca IMM-urile să nu poată plăti datoriile suplimentare atunci când își reîncep activitatea curentă. Acest lucru ar amâna problema și ar putea conduce la o recesiune „cu două scufundări”.
- Asigurarea de lichiditatea și sprijinul financiar pentru IMM-uri, folosind toate opțiunile disponibile (de exemplu, prin bugetul UE, Banca Centrală Europeană, Banca Europeană de Investiții și Băncile Naționale de Susținere și Promovare).
- Se propune constituirea unui Fond European de Investiții pentru Răspunsul la COVID-19, cu sprijin centrat pe IMM-uri.
- Renunțarea la închiderea frontierelor pentru bunuri, la interdicții și restricții la export pentru a se evita afectarea lanțului de aprovizionare pe piața unică. Dacă guvernele consideră că sunt necesare restricții de frontieră, acestea ar trebui să se coordoneze cu partenerii europeni, mai degrabă decât să acționeze unilateral.
- Simplificarea (temporară) cerințelor din legislația destinată IMM-urilor și extinderea termenelor pentru raportările financiare. Acest lucru ar reduce povara administrativă și riscul de răspândire virală prin vizitarea birourilor.
- Amânarea plăților fiscale și a contribuțiilor la asigurările sociale, precum și acordarea unui timp mai îndelungat pentru depunerea declarațiilor fiscale. De asemenea, eliminarea unor sancțiuni administrative pentru depunerea cu întârziere sau plată în cazul în care acest lucru a fost cauzat de dificultăți financiare autentice, determinate de COVID-19.
- Implementarea promptă a Directivei UE privind insolvența și introducerea unui moratoriu asupra măsurilor coercitive ale creditorilor mari împotriva IMM-urilor, pentru a se evita ca acestea să fie închise/lichidate din cauza întârzierii plăților.
- Și nu în ultimul rând, se recomandă schimbul de bune practici și observarea măsurilor întreprinse în alte țări europene.

Aceste recomandări au fost făcute imediat după ce criza provocată de COVID-19 a început să impacteze economiile statelor membre și regiunilor lor. Au fost date cu titlul de recomandare, fiecare dintre statele membre putând alege măsura/măsurile care se potrivesc cel mai bine situației în care se află sectorul IMM.

Pachete de măsuri propuse de UE au vizat direct domeniile afectate în mod special:

Sectorul Echipamente medicale și medicină, pentru care măsurile naționale trebuie să vizeze obiective care să susțină solidaritatea și cooperarea europeană. Comisia urmărește să asigure o ofertă adecvată de echipamente de protecție și medicamente pe toată piața comunitară.

Sectorul Turism. Comisia colaborează cu statele membre, cu autoritățile internaționale și asociațiile profesionale cheie ale UE pentru a monitoriza situația și a coordona măsurile de sprijin. Presiunea asupra industriei turismului din UE și din statele membre este una fără precedent. Aceasta se confruntă cu o reducere considerabilă a numărului de sosiri internaționale (anulări masive și scăderea numărului de rezervări, de exemplu, din partea călătorilor americani, chinezi, japonezi și sud-coreeni). De asemenea, industria turismului este afectată de încetinirea deplasărilor pe teritoriul național și în interiorul UE, în special din cauza reticenței în creștere a cetățenilor UE de a călători și a măsurilor de siguranță preventive adoptate la nivel național și/sau regional. IMM-

urile din acest sector sunt afectate în mod deosebit de această diminuare generală a călătoriilor în scopuri turistice sau de afaceri. De la sfârșitul lunii februarie, perturbarea deplasărilor pe teritoriul național și în interiorul UE (reprezentând 87 % din numărul de turiști) agravează situația. Sectorul târgurilor și congreselor este afectat în mod special, peste 220 de evenimente fiind anulate sau amânate în Europa în primul trimestru al anului 2020. Alte sectoare conexe, cum ar fi serviciile de alimentație, precum și educația și activitățile culturale sunt, de asemenea, supuse unei presiuni din ce în ce mai mari din cauza pandemiei de COVID-19 și eforturilor de limitare a răspândirii acesteia. Comisia colaborează cu statele membre, cu autoritățile internaționale și cu principalele asociații profesionale din UE pentru a monitoriza situația și pentru a coordona măsurile de sprijin.

Transport. Un sector puternic afectat de pandemia de COVID-19 este sectorul de transporturi, deoarece lanțurile de aprovizionare europene sunt strâns legate între ele. Aceste legături sunt menținute prin intermediul unei rețele extinse de servicii de transport de mărfuri. Întreruperile acestor fluxuri de bunuri a condus la daune economice importante.

De asemenea, industria aviatică a fost grav afectată de pandemie. Pentru a contribui la reducerea impactului COVID-19, Comisia propune o legislație specifică ce va excepta temporar companiile aeriene de la obligația de utilizare a sloturilor orare în temeiul legislației UE. Odată intrată în vigoare, această măsură temporară va permite companiilor aeriene să-și ajusteze capacitatea în funcție de cererea scăzută, cauzată de pandemie.

În același timp, lanțurile de aprovizionare prin mijloace terestre au fost grav afectate de introducerea interdicțiilor de intrare la frontierele terestre sau de restricțiile impuse conducătorilor auto care circulă între statele membre. Acest lucru afectează toate bunurile, dar în special materialele de aprovizionare esențiale și mărfurile perisabile și, întrucât marea majoritate a întreprinderilor din acest sector sunt IMM-uri, efectele sunt imediate și severe.

Indiferent de modul de transport, se urmărește implementarea unor modalități de asigurare a continuității economice, garantând fluxul de mărfuri și lanțul de aprovizionare, asigurând călătoriile esențiale, precum și funcționarea pieței interne și siguranța transporturilor.

Mobilizarea bugetului UE și a Băncii Europene de Investiții pentru susținerea sectorului IMM urmărește stabilirea unui ajutor de stat, dar și asigurarea de lichidități pentru sectorul bancar, și o flexibilitate mai mare a cadrului fiscal european. Dintre măsurile de asigurare a lichidităților pentru IMM-urile afectate de criza C19 amintim:

1. Fondul European de Investiții (FEI) va alocă 1 miliard de euro pentru garanția bugetului UE prin intermediul Fondului European pentru Investiții Strategice (FEIS). Cu sprijinul garanției bugetului UE, FEI va oferi băncilor lichiditate și garanții, mobilizând 8 miliarde de euro pentru finanțarea capitalului de lucru. Această acțiune va ajuta cel puțin 100.000 de IMM-uri.
2. Amânarea creditelor (rambursări întârziate ale împrumuturilor) pentru IMM-urile afectate de criză.
3. Se alocă 37 de miliarde de euro din Fondul European de Investiții Structurale (ESIF) pentru a lupta împotriva crizei C19. Inițiativa presupune renunțarea în acest an a obligației de a solicita rambursarea prefinanțării din ESIF. Aceasta se ridică la valoarea de 7,9 miliarde de euro din bugetul UE, sumă pe care statele membre vor putea să o folosească pentru a suplimenta cele 29 de miliarde de euro deja alocate din finanțări structurale. Aceasta va crește efectiv investiția în anul 2020. Cele 28 de miliarde de euro suplimentate din fondurile structurale (încă nealocate) ar trebui să susțină combaterea crizei, oferind statelor membre sursele de finanțare necesare.

4. La nivel comunitar, se propune extinderea domeniului de aplicare al Fondului de solidaritate al UE, incluzând, de asemenea, efectele crizei din domeniul de sănătate publică. Până la 800 de milioane de euro sunt disponibili în 2020 pentru sectorul sănătate.
5. Răspunsul fiscal la C19 va avea drept sursă principală bugetele naționale ale statelor membre. Normele UE privind ajutoarele de stat permit statelor membre să întreprindă acțiuni rapide și eficiente pentru a sprijini cetățenii și companiile, în special IMM-urile, care se confruntă cu dificultăți economice din cauza crizei COVID-19.
6. Au fost instituite toate facilitățile procedurale necesare pentru a permite un proces de aprobare rapid a notificărilor de ajutor de stat. Cadrul UE permite guvernelor naționale să ofere, dacă este cazul, sub formă de garanții de stat, băncilor, dacă ele însele întâmpină dificultăți în accesarea lichidității.
7. Se flexibilizează cadrul fiscal comunitar pentru a ajuta statele membre să abordeze criza, astfel: se vor adăuga cheltuieli excepționale pentru a contracara efectele crizei C-19 atunci când se va evalua conformitatea cu normele fiscale ale UE.
8. Adaptarea eforturilor fiscale necesare din partea statelor membre, ținând cont de situațiile specifice fiecărei țări în caz de creștere negativă sau scăderi mari ale activității. Se propune Consiliului ca instituțiile europene să activeze clauza generală de criză pentru a beneficia de un sprijin mai general de politică fiscală.
9. Se recomandă promovarea de măsuri de protejare a angajaților împotriva șomajului și a pierderilor de venituri pentru a evita un efect permanent. Sunt promovate programele de lucru pe termen scurt, respectiv programele de perfecționare și recalificare profesională care și-au dovedit eficacitatea în trecut.
10. Se fac propuneri legislative privind „Un sistem european de reasigurare de șomaj” cu scopul de a sprijini politicile statelor membre de păstrare a locurilor de muncă și a competențelor. În plus, inițiativa de investiții privind răspunsul împotriva virusului (Corona Response Investment Initiative) va facilita mobilizarea Fondului social european, un fond destinat sprijinirii angajaților și asistenței medicale.
11. Fondul european de ajustare la globalizare (FEG) ar putea fi, de asemenea, mobilizat pentru a sprijini lucrătorii disponibilizați și lucrătorii care desfășoară o activitate independentă în condițiile actualului și viitorului Regulament. Până la 179 milioane de euro sunt disponibile în 2020 pentru a lupta împotriva crizei provocate de coronavirus

Multe dintre aceste recomandări au fost preluate de România în scopul susținerii sectorului IMM, grav afectat de pandemia de COVID-19.

1. Starea inițială a sectorului IMM (înainte de criza COVID 19)

Înainte de apariția crizei C19, evoluția sectorului de operatori economic-sociali activi pe total a avut un trend crescător, pozitiv, acesta înregistrând din punct de vedere numeric o creștere de 14,3% (2018 comparativ cu 2013), de la 942 mii firme la 1.077,5 mii firme. Cea mai mare creștere au avut-o întreprinderile mici (0-9 angajați) de 15,37%, urmate de cele mari, cu peste 250 angajați (6,67%). O evoluție lentă au înregistrat-o firmele cu 50-249 angajați, de numai 0,65% (Tabelul 1).

Tabel 1 Evoluția numărului de operatori economico-sociali activi din economia națională, pe clase de mărime, în perioada 2013-2018

	Total	0-9 angajați	10-49 angajați	50-249 angajați	250 și peste	Creștere față de anul anterior
2013	942.266	869.641	57.820	12.646	2.159	-
2014	1.002.177	929.991	57.716	12.288	2.182	106,36
2015	1.013.907	940.881	58.153	12.630	2.243	101,17
2016	1.024.186	950.560	58.508	12.844	2.274	101,01
2017	1.050.797	976.377	59.324	12.813	2.283	102,60
2018	1.077.536	1.003.365	59.139	12.729	2.303	102,54
2018/2013	114,35%	115,37%	102,28%	100,65%	106,67%	

Sursa: Prelucrări date Anuarul Statistic al României 2019, INS, București.

Această evoluție pozitivă a condus la o creștere a ponderii firmelor mici (0-9 angajați) în total IMM-uri de la 92,29% (anul 2013) la 93,12% (anul 2018), în timp ce ponderile celorlalte categorii de firme au înregistrat scăderi (Tabelul 2).

Tabel 2 Evoluția operatorilor economico-sociali activi din economia națională, pe clase de mărime (% în total)

	0-9 angajați	10-49 angajați	50-249 angajați	250 și peste
2013	92,29	6,14	1,34	0,23
2014	92,80	5,76	1,23	0,22
2015	92,80	5,74	1,25	0,22
2016	92,81	5,71	1,25	0,22
2017	92,92	5,65	1,22	0,22
2018	93,12	5,49	1,18	0,21

Sursa: Prelucrări date Anuarul Statistic al României 2019, INS, București.

Cele mai multe IMM-uri active sunt în domeniul industrie, construcții, comerț și servicii, de (95% pondere în total; anul 2018), cu o ușoară tendință de reducere (de la 95,1%), concomitent cu o evoluție în creștere a întreprinderilor din domeniul agricol (de la 3,5% la 3,6%) (Tabelul 3). De asemenea, numărului firmelor private a avut o tendință de creștere în total, de la 51,5% (2013) la 53,5% (2018), în paralel cu reducerea numărului de întreprinzători privați (de la 28,5% la 26,6%).

Tabel 3 Evoluția numărului de operatori economico-sociali activi din economia națională, pe clase de mărime (%)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Întreprinderi agricole	3,5	3,4	3,6	3,6	3,6	3,6
Întreprinderi din industrie, construcții, comerț și alte servicii	95,1	95,2	95,0	94,8	94,9	95,0

Întreprinderi financiare și de asigurări	1,5	1,4	1,4	1,6	1,5	1,5
Total întreprinderi	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrația publică	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2
Administrația privată	18,7	18,2	18,7	19,1	18,6	18,7
Întreprinzători privați	28,5	29,8	29,3	28,1	27,4	26,6
Întreprinderi	51,5	50,6	50,7	51,5	52,7	53,5
Total	100	100	100	100	100	100

Sursa: Prelucrări date Anuarul Statistic al României 2019, INS, București; date statistice de bază în Anexa 1.

În anul 2017, structura pe domenii de activitate a IMM-urilor arată o proporție ridicată de firme active în domeniul comerțului cu ridicata/amănuntul (32,8% din total), urmate de cele din domeniile activități profesionale, științifice și tehnice (12,05%), construcții (10,04%), industria prelucrătoare (9,48%), transport și depozitare (9,20%), hoteluri și restaurante (5,02%), informații și comunicații (4,53%). Structura s-a menținut și în anul 2018 (cu foarte mici diferențe procentuale), astfel: hotelurile și restaurantele și-au redus ponderea în total (-0,06 p.p.), comerț (-1,24 p.p.), servicii suport (-0,07 p. p.) (Tabelul 4, Figura 1).

+

Tabel 4: Evoluția numărului de firme active, în anii 2017 și 2018 (nr., %)

	2017		2018		2018 vs. 2017
	Nr.	%	Nr.	%	
Industria extractivă	1014	0,19	1033	0,19	0,00
Industria prelucrătoare	49837	9,48	52451	9,58	0,10
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1206	0,23	1200	0,22	-0,01
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	3022	0,57	3074	0,56	-0,01
Construcții	52792	10,04	55978	10,22	0,18
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	172435	32,80	172856	31,57	-1,24
Transport și depozitare	48382	9,20	51944	9,49	0,28
Hoteluri și restaurante	26414	5,02	27182	4,96	-0,06
Informații și comunicații	23837	4,53	25452	4,65	0,11
Tranzacții imobiliare	16704	3,18	17867	3,26	0,09
Activități profesionale, științifice și tehnice	63350	12,05	66739	12,19	0,14
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	22285	4,24	22848	4,17	-0,07
Învățământ ¹⁾	5811	1,11	6393	1,17	0,06
Sănătate și asistență socială ¹⁾	15251	2,90	17114	3,13	0,22
Activități de spectacole, culturale și recreative	9003	1,71	9945	1,82	0,10

Alte activități de servicii	14317	2,72	15494	2,83	0,11
Total	525.660	100,00	547.570	100,00	

Sursa: Anuarul Statistic al României 2019, INS, București; prelucrări date Anexa 2

- 1) Include numai întreprinderile cu activitate de învățământ sau sănătate și asistență socială, organizate ca societăți comerciale.

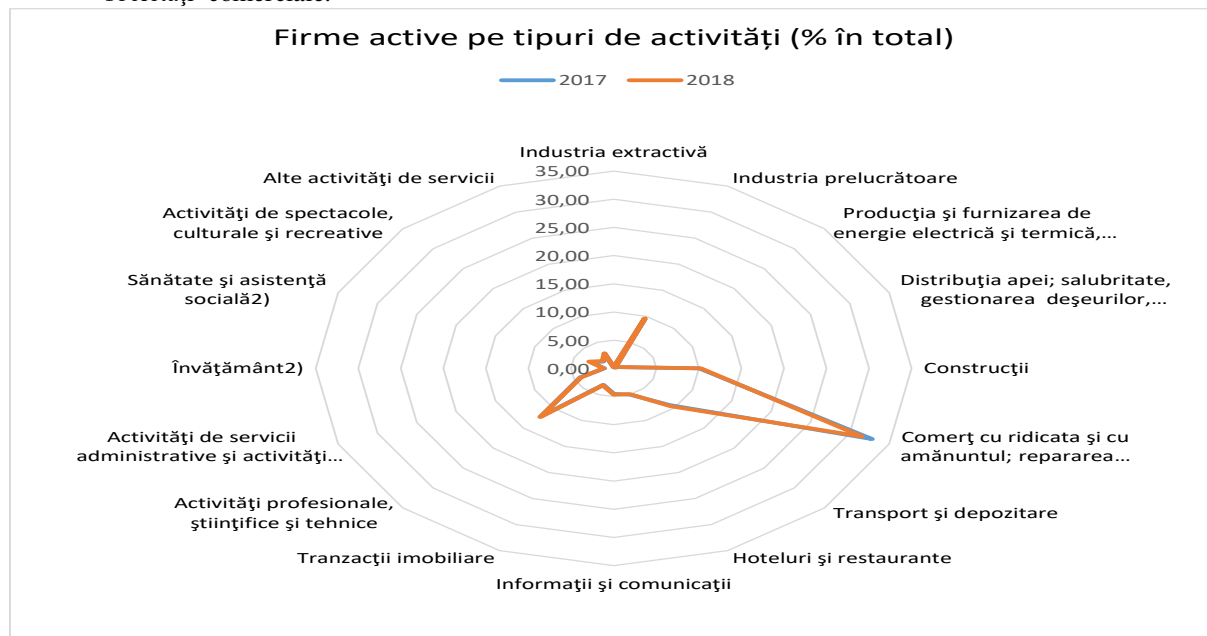

Figura 1: Firme active pe tipuri de activități (% în total)

Sursa: prelucrări date Anexa 2

O analiză a sectorului IMM (firme active) pe categorii de mărime, arată că preponderente sunt firmele mici (0-9 anajați). Astfel, în activitățile de servicii, microîntreprinderile ajung la circa 96% din total, cele din tranzacții imobiliare la 82,13%, sănătate – 94%, industria extractivă – 89,74%, transport și depozitare – 91,69%, hoteluri și restaurante – 91,1%, sănătate și asistență socială - 94%. Cel mai mic procent de microîntreprinderi se regăsește în industria prelucrătoare – 70,67% și în industria de producție/furnizare energie electrică, termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, circa 75,56% din total (Figura 2).

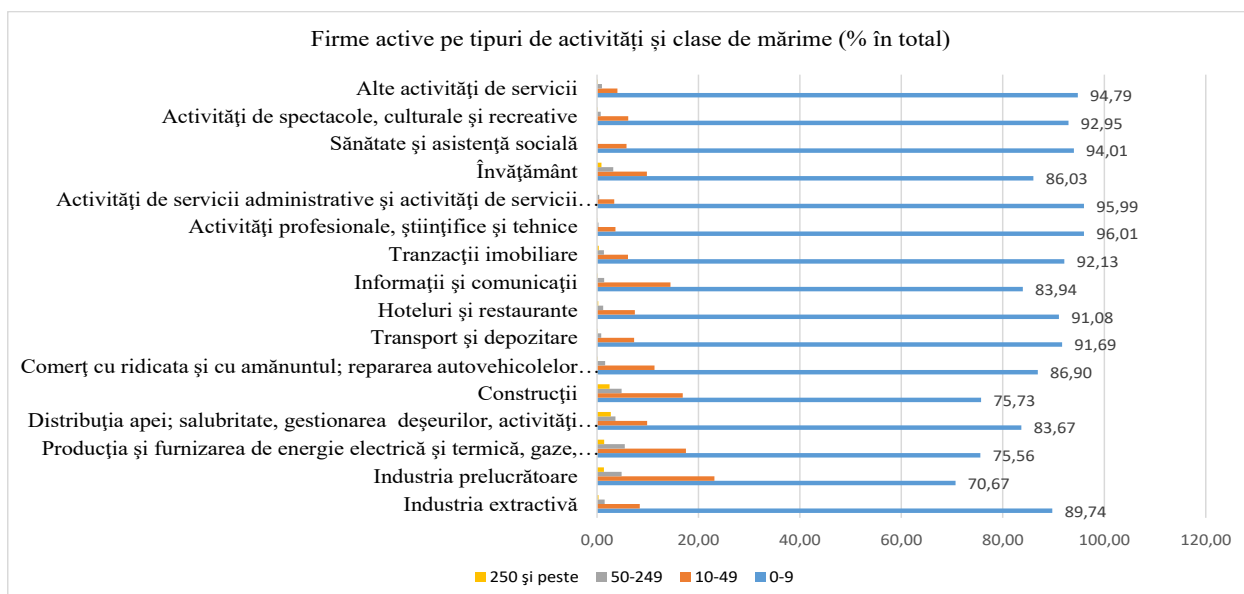

Figura 2: Firme active pe tipuri de activități, 2018 (% în total)

Sursa: Prelucrări date Anexa 2

Potrivit datelor statistice oficiale, numărul IMM-urilor din industrie, construcții, comerț și alte servicii era de 545.843 (firme active mici și mijlocii), cele mai multe fiind în sectorul comerț cu ridicat și cu amănuntul (31,6% din total). Numărul acestora a înregistrat o evoluție ascendentă în perioada 2014-2018, de la 481.425 firme active la 545.843 firme active (113%) (Tabelul 5).

Tabel 5: Întreprinderile active mici și mijlocii din industrie, construcții, comerț și alte servicii, pe tipuri de activități (nr, %)

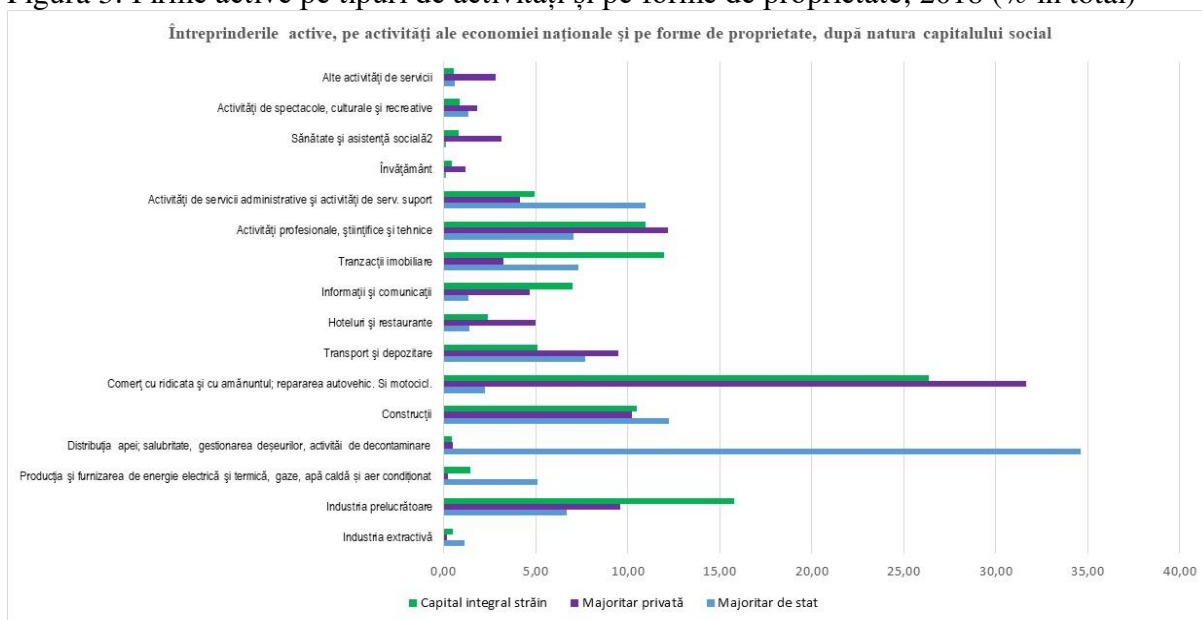
Activitatea (secțiuni CAEN Rev. 2)	2014	2015	2016	2017	2018	2018 /2014 (%)
Total	481425	486529	498730	523955	545843	113,38
Industria extractivă	1092	1085	1060	1000	1019	93,32
Industria prelucrătoare	47309	47633	47580	49066	51700	109,28
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1468	1426	1316	1172	1167	79,50
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	3092	2981	2898	2949	2998	96,96
Construcții	47727	48245	49621	52716	55901	117,13
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	176031	171786	169524	172239	172654	98,08
Transport și depozitare	39568	41639	44391	48264	51816	130,95
Hoteluri și restaurante	25083	25468	25582	26383	27150	108,24
Informații și comunicații	19426	20537	21932	23748	25354	130,52
Tranzacții imobiliare	13838	14467	15344	16700	17862	129,08
Activități profesionale, științifice și tehnice	56828	57755	60260	63288	66674	117,33
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	19232	19775	20614	22094	22646	117,75
Învățământ	3771	4251	4940	5811	6393	169,53
Sănătate și asistență socială	10076	10942	13170	15232	17092	169,63

Activități de spectacole, culturale și recreative	5738	6754	7717	8982	9928	173,02
Alte activități de servicii	11146	11785	12781	14311	15489	138,96

Sursa: Prelucrări date Anuarul Statistic al României, INS, București, 2019

Forma de proprietate a IMM-urilor este majoritar privată (96%), urmată de firmele cu capital integral străin (3,8%) și de majoritar de stat cu numai 0,2% din total. Cele mai multe firme cu capital privat se regăsesc în domeniile: comerț cu ridicata și amănuntul (31,6%), urmat de activitățile profesionale, științifice și tehnice (12,2%) (Figura 3).

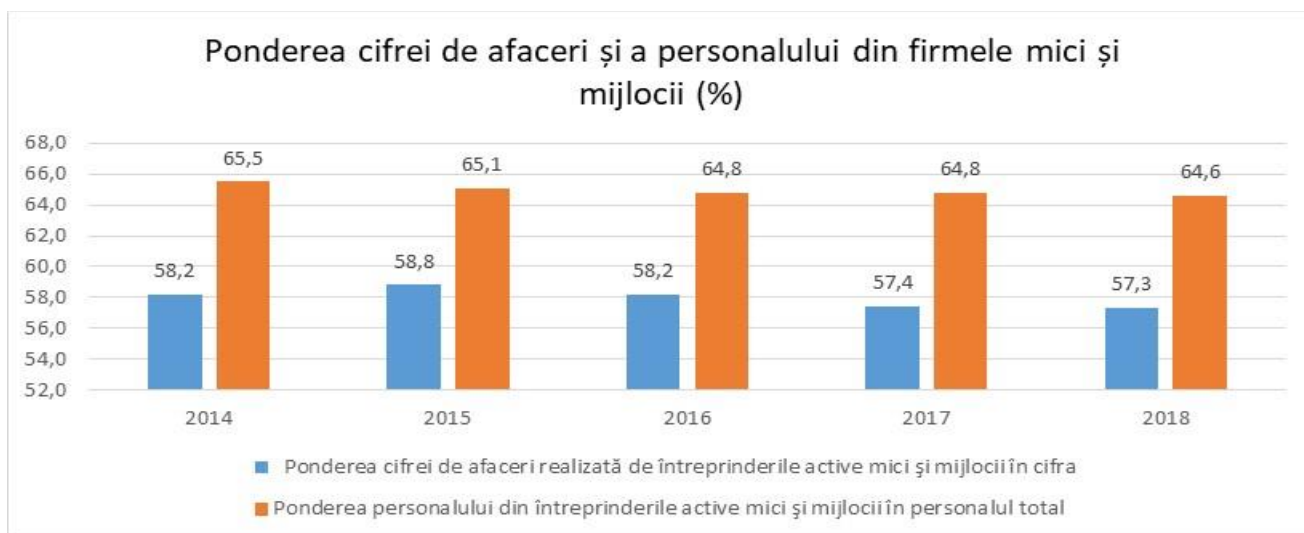
Figura 3: Firme active pe tipuri de activități și pe forme de proprietate, 2018 (% în total)

Sursa: Prelucrări date Anuarul Statistic al României, INS, București, 2019.

În ansamblu, firmele mici și mijlocii dețin 64,6% din personalul angajat în total IMM-uri și 57,3% din cifra de afaceri. Comparativ cu anul 2014, atât cifra de afaceri, cât și personalul angajat au cunoscut o ușoară tendință de scădere în anul 2018 (reducere cu 0,9 p. p.) (Figura 4).

Figura 4: Cifra de afaceri și personalul angajat de firmele active pe tipuri de activități și pe forme de proprietate, 2014 -2018 (% în total)

Sursa: Prelucrări date Anuarul Statistic al României, INS, București, 2019

Analiza concentrării cifrei de afaceri realizată de sectorul IMM-uri și a numărului de salariați pe domenii de activitate în anul 2018 arată următoarea situație:

- Cea mai mare concentrare a cifrei de afaceri realizată de firmelor din Top 5 se regăsește în sectorul de fabricare a produselor din tutun (99,9%), urmat de cel al fabricării produselor de cocserie și prelucrare a țigeiului (99,2%), extracția petrolului brut și a gazelor naturale (97,2%), extracție minereuri metalifere (93,3%) și transporturi aeriene (89,2%);
- În ceea ce privește concentrarea numărului de salariați al firmelor prezente în Top 5, se evidențiază sectorul de fabricare a produselor din tutun (99,6%), urmat de cel al extracției petrolului brut și a gazelor naturale (98,6%), transporturi aeriene (85,9%), extracția minereurilor metalifere (85,6%) și fabricarea produselor de cocserie și prelucrare țigei (85,2%);
- Se mai poate evidenția următoarea situație: există o serie de domenii care au o concentrare mai mare a numărului de salariați în paralel cu o cifră de afaceri relativ mică: extracția cărbunelui superior și inferior (61,3% vs. 94,5%), activități ale agenților turistice și ale tur-operatorilor, alte servicii de rezervare și asistență turistică (7,0% vs. 13,8%);
- O situație diferită se observă în sectorul Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei (32,7% la cifra de afaceri vs. 11,8% la salariați) (tabelul 6).

Tabel 6: Analiza concentrării cifrei de afaceri și a numărului de salariați din sectorul IMM, 2018 (%)

Sectorul	Cumulat în % din total cifra de afaceri	Cumulat în % din totalul numărului de salariați	Sectorul	Cumulat în % din total cifra de afaceri	Cumulat în % din totalul numărului de salariați
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	2,2	5,3	Fabricarea mobilei	19,7	14,7
Alte activități profesionale, științifice și tehnice	2,4	9,9	Activități de producție cinematografică, video și de programe tv, înregistrări audio și editare muzicală	21,6	16,0
Tranzacții imobiliare	3,3	8,5	Cercetare-dezvoltare	22,3	25,7
Alte activități de servicii	3,6	5,0	Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	22,5	10,5

Învățământ	3,7	2,5	Alte activități extractive	22,9	24,1
Construcții de clădiri	3,8	2,1	Activități de asistență socială, fără cazare	22,9	16,4
Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	3,9	4,9	Activități de servicii privind forța de muncă	23,6	33,2
Lucrări speciale de construcții	4,1	3,6	Activități de jocuri de noroc și pariuri	24,4	35,0
Publicitate și activități de studiere a pieței	4,9	11,2	Activități de servicii informatice	24,9	39,4
Activități de creație și interpretare artistică	4,9	6,0	Servicii combinate de îngrijire medicală și asistență socială, cu cazare	27,2	20,3
Activități veterinare	5,3	3,4	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	28,7	20,1
Industria alimentară	6,6	6,0	Activități de servicii anexe extracției	29,3	40,2
Transporturi terestre și transporturi prin conducte	6,6	14,0	Activități de editare	30,4	22,5
Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și as. turistică	7,0	13,8	Fabricarea echipamentelor electrice	30,5	26,3
Hoteluri și alte facilități de cazare	7,7	7,0	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	31,7	25,3
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	7,8	4,1	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei	32,7	11,8
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	7,9	5,5	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	34,6	25,3
Activități de închiriere și leasing	8,1	12,9	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	35,9	19,1
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; recuperate. Materiale reciclabile	8,2	20,4	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	37,3	30,5
Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activ. de management și consultanță în management	9,0	11,5	Captarea, tratarea și distribuția apei	37,6	23,5
Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	9,9	13,0	Fabricarea altor mijloace de transport	38,5	40,7
Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	10,2	6,9	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	40,4	24,1
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	10,7	21,2	Transporturi pe apă	45,6	42,7
Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	11,3	10,3	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	48,1	38,1
Activități de investigații și protecție	12,1	11,5	Fabricarea băuturilor	53,4	36,9
Lucrări de geniu civil	13,0	16,2	Industria metalurgică	53,6	42,5
Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate întreprinderilor	13,6	14,6	Activități de poștă și de curier	54,7	69,5
Activități de arhitectură și inginerie; testare și analiză tehnică	14,9	10,0	Activități ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și alte activități culturale	56,1	35,3
Activități referitoare la sănătatea umană	15,0	10,5	Extracția cărbunelui superior și inferior	61,3	94,5
Activități de servicii în tehnologia informației	15,3	14,5	Activități de difuzare și transmitere de programe	65,0	66,9
Activități sportive, recreative și distractive	15,4	9,5	Activități și servicii de decontaminare	66,0	67,2
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	15,6	42,6	Colectarea și epurarea apelor uzate	66,4	50,6
Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	15,9	11,9	Telecomunicații	68,7	55,1
Fabricarea produselor textile	17,2	17,8	Transporturi aeriene	89,2	85,9
Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamente, încălțăminte, preparare și vopsire blănuri	18,1	10,2	Extracția minereurilor metalifere	93,3	85,6
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	18,3	12,5	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	97,2	98,6

Alte activități industriale n.c.a.	18,6	14,4	Fabricarea produselor de coiserie și a celor din prel. Țitei	99,2	85,2
Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	19,6	41,1	Fabricarea produselor din tutun	99,9	99,6
Activități juridice și de contabilitate	19,6	11,4			

Sursa: Preucrări date Anuarul Statistic al României 2019, INS, București

În anul 2018, principalii indicatori economici și financiari ai sectorului IMM sunt prezentați în tabelul nr. 7. Se poate observa că cea mai mare contribuție la cifra de afaceri din sectorul IMM au avut-o întreprinderile mici (35,54%), urmate de firmele cu peste 500 angajați (32,59%). Aceeași situație există și în cazul indicatorilor: investiții brute (41,72%, respectiv 37,53%), VAB la costul factorilor (37,09%, respectiv 35,72%) și rezultatul brut al exercițiului (53,39%, respectiv 25,79%). În ceea ce privește exporturile directe, situația cunoaște o schimbare între cele două categorii, ponderea cea mai mare având-o firmele cu peste 500 angajați, care dețin 63,16% din total, urmate de cele cu 250-499 angajați (13,05%) și cele cu 100-249 angajați (11,94%) (Tabelul 7).

Tabel 7: Principalii indicatori economici și financiari ai întreprinderilor, 2017-2018 (%)

	Cifra de afaceri	Investiții brute	Exporturi directe	VAB la costul factorilor	Rezultatul brut al exercițiului
2018					
Total	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
0 – 49	35,54	41,72	6,81	37,09	53,39
50 – 99	8,95	5,73	5,04	7,75	6,20
100 - 249	13,85	8,91	11,94	11,62	10,29
250 - 499	9,07	6,11	13,05	7,83	4,33
500 și peste	32,59	37,53	63,16	35,72	25,79
2017					
Total	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
0 – 49	35,14	39,85	6,42	34,79	45,08
50 – 99	9,02	6,24	6,34	7,88	8,03
100 - 249	13,74	9,56	11,26	11,48	8,44
250 - 499	8,32	6,68	12,80	8,26	5,33
500 și peste	33,78	37,66	63,19	37,59	33,13

Sursa: Prelucrări date Anexa 4

La nivel regional, cele mai multe unități locale active se regăsesc în regiunea București-Ilfov (anul 2018), acestea reprezentând 25,07% din total, aceasta fiind urmată de Nord-Vest (14,92%). Ultimul loc este deținut de Sud Vest-Otenia cu numai 7% din total (Tabelul 8, Tabelul 9).

Tabel 8: Unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii, în profil teritorial, 2018 (%. în total)

	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste
Nord - Vest	14,92	14,98	14,75	13,66	11,81
Centru	11,66	11,50	12,84	13,64	14,00

Nord - Est	10,79	10,73	11,55	10,29	8,20
Sud - Est	10,77	10,78	10,87	9,99	8,26
Sud - Muntenia	10,85	10,78	11,40	11,71	10,93
București - Ilfov	25,01	25,22	22,78	25,24	29,96
Sud - Vest Oltenia	7,00	7,04	6,85	5,91	7,16
Vest	8,99	8,98	8,94	9,56	9,68
Total	100	100	100	100	100

Sursa: Anuarul Statistic al României 2019, INS, București.

Tabel 9: Unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii, în profil teritorial, 2018 (nr.)

	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste
Nord - Vest	83880	74859	7521	1284	216
Centru	65556	57470	6547	1283	256
Nord - Est	60620	53612	5890	968	150
Sud - Est	60512	53880	5542	939	151
Sud - Muntenia	61005	53891	5813	1101	200
București - Ilfov	140.588	126.054	11.613	2373	548
Sud - Vest Oltenia	39348	35169	3492	556	131
Vest	50521	44887	4558	899	177
Total	562.030	499.822	50.976	9.403	1.829

Sursa: Anuarul Statistic al României 2019, INS, București.

2. Efectele generate de COVID-19 asupra sectorului IMM

În luna aprilie 2020, mediul de afaceri din România a înregistrat o scădere drastică în ce privește inițiativa antreprenorială, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut, numărul de înființări de firme ajungând la cel mai mic nivel din ultimii 5-10 ani (Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului)

De la începerea crizei actuale, care a afectat puternic mediul de afaceri, 22,5 miliarde euro s-au pierdut din cifra de afaceri a companiilor, un milion de oameni au intrat în șomaj tehnic și 35.000 de companii din industria HoReCa sunt închise.

În luna martie 2020, criza COVID-19 a afectat puternic inițiativele antreprenoriale, indiferent de forma juridică a acestora (SRL, PFA, II etc.), înregistrându-se scăderi de până la 74% în comparație cu anul 2019. Estimările arată că această situație s-ar putea agrava și mai mult în următoarele luni.

Referitor la înmatriculările profesioniștilor per total, numărul acestora a scăzut în martie 2020 față de martie 2019 cu aproximativ 73,8%, de la un număr de 13.076 profesioniști la un număr de 6.023. În ce privește societățile cu răspundere limitată (SRL), numărul de înființări al acestora a fost de 4.238 în anul 2020, față de 8.434 în anul 2019 (în scădere cu aproximativ 66%). Relativ la PFA-uri, anul 2020 a înregistrat un număr de 1.257, în scădere față de 2019 care a cumulat 2.843 de PFA-uri (aprox. 77%). Cele mai afectate județe în ce privește înmatriculările au fost: Olt (-72,36), Mehedinți (-72,33%) și Argeș (-71,71%).

Totuși, în perioada 1 martie -31 martie 2020, se constată un număr de înmatriculări în diferite domenii de activitate, cele mai multe fiind în următoarele domenii: comerț cu ridicata și amănuntul (1.218 firme), construcții (836 firme), transport și depozitare (643) (Tabelul 10).

Tabel 10: Numărul total de înmatriculări în prima perioadă COVID-19

Denumire secțiune CAEN	Nr. total înmatriculări în perioada 01.01.2020 - 31.03.2020	Nr. total înmatriculări în perioada 01.01.2019 - 31.03.2019	Dinamica	Nr. total înmatriculări în perioada 01.03.2020 - 31.03.2020
Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu		1	-100,00%	
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	1416	2177	-34,96%	281
Activități de spectacole, culturale și recreative	831	1914	-56,58%	189
Activități profesionale, științifice și tehnice	2501	3874	-35,44%	599
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	2	3	-33,33%	
Agricultură, silvicultură și pescuit	1113	2122	-47,55%	343
Alte activități de servicii	1819	2717	-33,05%	347
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	5839	8880	-34,25%	1218
Construcții	3550	4695	-24,39%	836
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	76	139	-45,32%	16
Hoteluri și restaurante	1389	2404	-42,22%	314
Industria extractivă	18	35	-48,57%	2
Industria prelucrătoare	1701	4696	-63,78%	344
Informații și comunicații	1628	2115	-23,03%	399
Intermedieri financiare și asigurări	250	333	-24,92%	64
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	24	18	33,33%	8
Sănătate și asistență socială	713	1239	-42,45%	140
Transport și depozitare	2961	3070	-3,55%	643
Tranzacții imobiliare	633	696	-9,05%	148
Învățământ	665	906	-26,60%	132
Total	27129	42034	-35,46%	6023

Sursa: <https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici>

În ce privește dizolvările de firme, numărul acestora a scăzut cu aproximativ 36% în martie 2020 în comparație cu martie 2019, respectiv 2.068 față de 2.975. Cele mai afectate județe au fost: Satu Mare (+26,09%), Covasna (+15%) și Brașov (+14,67%). Pe de altă parte, față de martie 2019, Bucureștiul înregistrează o scădere de aproximativ 33,40%, de la un număr de 521 în martie 2019, la un număr de 347 în martie 2020.

Domeniile de activitate cu cele mai mari rate de dizolvare înregistrate au fost: industria prelucrătoare (+44,83), informații și comunicații (+12,90%), transport și depozitare (+11,99%). Un trend descendent se întâlnește și în cazul suspendărilor, unde numărul acestora a scăzut cu aproximativ 49% în martie 2020 comparativ cu martie 2019. Astfel în martie 2020 s-a înregistrat un număr de 709 suspendări, față de 1.393 în martie 2019. Pe județe, situația a fost următoarea: Mehedinți (-91,67%), Satu Mare (-76,47%) și Călărași alături de Vrancea (-50%). O scădere se

remarcă și la nivelul municipiului București, de la un număr de 146 în martie 2019, la un număr de 76 în martie 2020 (-47,95%).

Situația pe domenii a dizolvărilor este următoarea (Anexa 5):

Scăderea dizolvărilor de firme:

- scădere de 100%: domeniile: Activități de spectacole, culturale și recreative, Industria extractivă, Energie electrică și termică, gaze și apă,
- între -90% și -80%: Activități profesionale, științifice și tehnice
- între -80% și -60%: Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat,
- între -59% și -40%: Industria prelucrătoare, Informații și comunicații, activități de spectacole, culturale și recreative, Industria prelucrătoare, Intermedieri financiare și asigurări, Învățământ

Creșterea dizolvărilor de firme (Anexa 5)

+200% în domeniul Administrației publice și apărare; asigurări sociale din sistemul public

+142% în domeniul Agricultură, silvicultură și pescuit

+150%: Intermedieri financiare

Domeniile de activitate în care s-au înregistrat cele mai mari scăderi de suspendare a activității au fost: agricultură, silvicultură și pescuit (-52,97%); Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare alături de industria extractivă și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-50%); Învățământ (-47,85%).

Referitor la radieri, se remarcă o scădere de aproximativ 89,67% în martie 2020 în comparație cu martie 2019, respectiv 3.739 față de 36.195. Totuși, aici trebuie menționat că, în urma declarării stării de urgență, dreptul de opoziție la dizolvarea unei societăți a fost suspendat, iar întrucât etapa radierii este o etapă ulterioară dizolvării, procedurile practice au fost suspendate până la încetarea stării de urgență. Prin urmare, întrucât procedura de dizolvare nu poate fi finalizată, atunci nici procedura de radiere nu poate fi dusă până la capăt.

În această perioadă aflată sub impactul crizei COVID-19, au existat o serie de analize și cercetări statistice ad-hoc adresate în special managerilor întreprinderilor din industria prelucrătoare, construcții, comerțul cu amănuntul și serviciile, cu privire la percepția acestora asupra perspectivei evoluției activității întreprinderii pe care o conduc².

Această analiză a fost realizată în perioada 17-19 martie pe un eșantion format din 8.831 agenți economici, reprezentativ la nivelul sectoarelor economice și pe total economie. Rata de răspuns a fost de 71,3%. Pentru evaluarea impactului economic al pandemiei au fost folosite evaluările managerilor, precum și cifra de afaceri a întreprinderilor în perioada ianuarie 2019 - ianuarie 2020. Informațiile obținute sunt utile la evaluarea evoluției volumului activităților din economie, în perioada martie - aprilie 2020, comparativ cu:

1. lunile corespunzătoare anului precedent (2019);
2. luna ianuarie 2020;
3. media lunară a cifrei de afaceri aferentă perioadei ianuarie 2019 - ianuarie 2020.

În toate cele trei variante de lucru, impactul negativ a fost mai mare la nivelul lunii aprilie 2020 în raport cu luna precedentă.

² Ancheta INS 2020.

În aprecierea acestor evaluări s-a aplicat un chestionar adresat agenților economici în perioada 17 - 19 martie a.c., înaintea aplicării unor măsuri concrete pentru combaterea COVID – 19.

Analiza modificării volumului de activitate al agenților economici din România în perioada martie - aprilie 2020, ca urmare a răspândirii pandemiei COVID-19 a condus la următoarele concluzii: impactului epidemiei de COVID-19 asupra volumului activității economice este dat de nivelul ridicat al incertitudinii cu privire la viitorul afacerilor în perioada martie - aprilie 2020 și creșterea acesteia în aprilie față de martie 2020. Astfel, dacă în luna martie 2020, o pondere de 21,2% din agenții economici nu puteau estima modul în care vor evolua afacerile lor, în luna aprilie, ponderea acestora a crescut la 34,3%. Creșterea se explică în principal pe seama reducerii ponderii agenților economici care nu prevedeau o restrângere a activității economice de la 12,9% în martie 2020 la 6,4% în aprilie 2020, pe seama ponderii agenților economici care estimează o restrângere a volumului de activitate cu până la 25% de la 14,3% în martie 2020 la 7,7 % în aprilie 2020.

Luând în considerare ponderea non-răspunsurilor (28,6%), atât în martie, cât și în aprilie 2020, a rezultat că mai mult de 50% din agenții economici în martie și 62,9% în aprilie nu au putut face o estimare a evoluției volumului lor de activitate. Pe de altă parte, aceeași cercetare statistică arată tendința de agravare a impactului epidemiei de COVID-19 asupra volumului de activitate a agenților economici care au putut estima magnitudinea restrângerii activității odată cu creșterea orizontului de timp pentru care se fac estimările. Astfel, ponderea agenților economici care nu prevedeau o restrângere a activității se reduce cu 8,6% în aprilie 2020 față de nivelul de 26,1% din luna precedentă, în timp ce ponderea celor care estimau o restrângere de până la 25% se micșorează cu 7,8% în aprilie față de valoarea de 28,7%, înregistrată în martie 2020.

În același timp, ponderea celor a căror activitate se restrânge cu mai mult de 25% crește de la 33,3% în martie 2020 la 45,0% în aprilie 2020, iar rata închiderilor de activitate se majorează de la 9,8% în martie 2020 la 13,8% în aprilie 2020.

Impactul pandemiei de COVID-19 asupra volumului de activitate din industria prelucrătoare crește odată cu extinderea orizontului de timp. Incertitudinea este trăsătura principală a estimărilor privind volumul de activitate, întrucât ponderea celor care nu pot estima direcția viitoare spre care se îndreaptă activitatea se majorează de la 24,5% în martie 2020, la 40,1% în aprilie 2020.

Creșterea incertitudinii evoluției activității în industrie este determinată de modificări în categoria celor care estimau că activitatea nu se va restrânge (-9,8 p.p. în aprilie față de nivelul din martie) și în categoria celor care estimau o restrângere a activității de până la 25% (-8,9 p.p. în aprilie față de nivelul din martie).

În cadrul subsectoarelor industriei prelucrătoare, cele mai afectate de incertitudinea privind evoluția volumului de activitate la data realizării cercetării statistice sunt: • Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, • Fabricarea altor mijloace de transport, • Fabricarea echipamentelor electrice, • Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații, • Industria metalurgică.

După cum se observă, toate aceste activități ale industriei prelucrătoare sunt într-un fel sau altul legate de lanțurile de furnizare internaționale afectate de „închiderile” decretate de diverse țări afectate, la rândul lor, de COVID-19. Dacă în martie 2020, la nivelul industriei prelucrătoare, dintre agenții economici care au putut estima evoluția volumului de activitate, o pondere de 33,5% prevedeau o restrângere de până la 25% a activității și 30,2 % nu estimau modificări, în aprilie 2020 aceste ponderi erau mai mici cu 9,8 p.p. la prima categorie și 13,9 p.p. la cea de-a doua.

În același timp, ponderea agenților economici care prevedeau o restrângere a volumului de activitate de peste 25% era mai mare cu 19,4 p.p. în aprilie față de martie 2020, iar procentul celor care estimau o încetare a activității creștea cu 4,2 p.p. în același interval.

Sectorul transporturilor și depozitării este, la momentul realizării cercetării statistice, unul dintre cele mai afectate de incertitudinile legate de impactul pandemiei de COVID-19 asupra volumului de activitate. Astfel, ponderea agenților economici din acest sector care nu pot face estimări privind evoluția volumului de activitate se majorează de la 25,9 % în martie la 40,1% în aprilie 2020, prin reducerea numărului acelor agenți economici care aveau o viziune asupra evoluției volumului de activitate în martie, cu excepția acelor care previzionau închiderea activității. Din perspectiva agenților economici care dețineau date care să le permită să facă o estimare a evoluției volumului de activitate în perioada martie - aprilie 2020, ponderea agenților economici care nu prevedeau o reducere a volumului de activitate, precum și a celor care estimau o restrângere de activitate cu până la 25% s-a micșorat în aprilie 2020. În aceeași perioadă, dintre agenții economici care puteau să-și estimeze evoluția volumului de activitate, o pondere de 52,5% prevedeau în aprilie 2020 o restrângere a activității cu mai mult de 25% față de numai 44,4% în martie 2020.

Impactul pandemiei de COVID -19 asupra volumului de activitate în sectorul construcțiilor are două caracteristici: • pe de o parte, incertitudinea evoluției afacerilor care crește odată cu extinderea orizontului de timp; • și, pe de altă parte, creșterea ponderii afacerilor care sunt afectate de restrângerea cu mai mult de 25% din volumul activității sau închiderea acestora. Astfel, la nivelul tuturor agenților economici din sector, incluși în cercetarea statistică, ponderea agenților care nu pot estima evoluția volumului de activitate crește de la 21,6% în martie la 33,1% în aprilie 2020, prin reducerea ponderii celor care nu estimau un impact sau estimau un impact de până la 25% din volumul activității. Dintre agenții economici care au putut estima un impact al crizei COVID-19 asupra volumului de activitate în aprilie 2020, 61,4% dintre aceștia au previzionat o restrângere a volumului de activitate cu mai mult de 25% sau închiderea activităților față de numai 39,2 % în martie.

În *sectorul comerțului cu amănuntul*, impactul epidemiei de COVID-19 asupra volumului de activitate este la un nivel apropiat mediei pe economie, deși cercetarea statistică a fost efectuată înainte de deciziile privind închiderea unor unități comerciale, altele decât cele alimentare sau farmacii. Astfel, ponderea agenților economici care nu puteau estima impactul epidemiei asupra volumului de activitate a crescut de la 20,7% în martie la 32,6 % în aprilie 2020, prin reducerea ponderii agenților economici care estimau o menținere sau un impact de până la 50% din volumul de activitate. Dintre agenții economici din sector care au putut estima o evoluție pentru volumul de activitate în aprilie 2020, o pondere de 21,6% prevedeau închiderea activității sau o restrângere a acesteia cu mai mult de 25% față de 22,1% în martie 2020.

În *sectorul hoteluri și restaurante*, impactul epidemiei de COVID-19 este dominat de aceeași incertitudine în estimarea evoluției viitoare și de previziunea cu privire la închiderea totală a activității. Astfel, din totalul agenților economici incluși în cercetarea statistică nu puteau estima evoluția volumului de activitate o pondere de 11,7 % în martie, respectiv 27,8% în aprilie 2020.

Dublarea ponderii agenților economici cu viziune incertă asupra afacerilor s-a datorat predominant modificării viziunii celor care prevedeau fie închiderea activității (diferență de 5,1 pp în aprilie față de martie 2020), fie o restrângere mai mare de 50% a volumului activității (diferență de 6,1 pp în aprilie față de martie 2020). Dintre agenții economici din sector care au putut face o estimare a impactului epidemiei de COVID-19 asupra volumului de activitate în aprilie, 95,4% au

prevăzut o restrângere a activității de peste 25% sau închidere, față de 92,9% în martie 2020. Alte estimări:

- Impactul asupra industriei prelucrătoare – 40,1% nu pot estima direcția viitoare spre care se poate evolua;
- Impactul asupra sectorului transporturi și depozitare – 52,1% dintre agenții supuși chestionarului au precizat o restrângere a activității cu peste 25%;
- Impactul în construcții – 61,4% prevăd o restrângere a activității cu peste 25%;
- Impactul asupra comerțului cu amănuntul apreciază o restrângere a activității cu peste 25%;
- Impactul asupra industriei hoteluri și restaurante – 95,4% apreciază o restrângere cu peste 25% sau închiderea activității;
- Se estimează crearea de 580.000 locuri de muncă prin investiții publice și private.

3. Restricții, dar și oportunități în perioada de criză COVID-9 pentru IMM-uri

Specialiștii în domeniul antreprenoriatului consideră că IMM-urile se află în fața celei mai mari încercări din ultimele trei decenii. Această provocare vine atât cu aspecte negative, dar și cu unele pozitive, care se pot transforma în adevărate oportunități pentru acest sector atât de important în economia fiecărei țări/regiuni. Unele oportunități au fost identificate încă de la începutul crizei. Astfel, destabilizarea lanțurilor de import a condus la o amplificare a vânzărilor de produse locale. Un studiu realizat de INSS³ arată că aproximativ 35,3% din importatorii României consideră că volumul importurilor va scădea cu 25%.

Pentru a obține oportunități din acest aspect, este necesară o relansare a producției, înainte de o relansare a consumului pentru a ieși din această criză. De altfel, pe acest element se bazează și programul IMM Invest, care urmărește să restarteze industria cu cei care își doresc să participe și au o abilitate în a face așa ceva. Acest program susține un parteneriat public-privat ce trebuie să producă efecte de salvare, concomitent cu promovarea produselor autohtone.

Sistemul bancar încă nu se confruntă cu o lipsă de capital. De aceea, antreprenorii trebuie să își asume diferite planuri de investiții. Există, deja, antreprenori care caută soluții să se adapteze, chiar și în sistemul restaurantelor grav afectate de criză și de dezviziile de izolare âla domiciliu.

Alte opinii legate de redresare sunt legate de faptul că producția trebuie repornită simultan cu consumul, iar primul lucru care trebuie susținut este lanțul dintre consumator și producător, care

3

https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/cercetare_export_import_martie2020.pdf

trebuie să funcționeze corect pentru ca lucrurile să se întâmple mai repede. Statul ar trebui să se concentreze pe susținerea lanțului valoric pentru a stimula consumul și pe investiții sistemice și de tip suport.

Sunt considerate și alte oportunități din această situație: creșterea masivă a investițiilor publice în educație, agricultură și în industria alimentară, susținerea lanțului valoric, stimularea consumului, acordarea de vouchere sau bonuri de consum persoanelor aflate în șomaj, susținerea marilor întreprinderi etc.

Un exemplu de oportunitate deja fructificată este cel al companiei Electric din Focșani, un producător de ambalaje, care era nevoit să-și importe anumite produse, precum pulverizatoarele, din Turcia sau China, deoarece nu avea în fabrică o linie specifică pentru a le face. În aceste condiții, firma a văzut o oportunitate să investească într-o nouă divizie de business, pentru a se adapta și a produce intern aceste pulverizatoarele.

O altă oportunitate este dată de promovarea achizițiilor inovative și identificarea de soluții inovative ce pot fi utilizate pentru tratamentul direct sau indirect al pacienților de COVID-19. De asemenea, asigurarea nevoilor spitalelor și instituțiilor de sănătate cu soluțiile inovative pe care le pot propune anumite companii, în special IMM-urile, pe următoarele domenii:

- dispozitive medicale, gestionarea lanțului de aprovizionare și logistică pentru a ajuta la focarul COVID19;

- biotehnologie/sănătate – medicamente, antimicrobiene: promovarea de noi medicamente antimicrobiene și medicamente pentru a face față noului virus;

- instrumente pentru previzionarea și stoparea răspândirii de noi boli.

Un impuls semnificativ este primit de industria de IT, care are oportunitatea de a dezvolta produse și soluții care să facă viața oamenilor mai ușoară, mai eficientă, mai sănătoasă, astfel determinând revoluția tehnologică să capete imboldul de care avea nevoie pentru a trece la următoarea etapă de dezvoltare.

Industria de telecomunicații este, de asemenea, una dintre marile câștigătoare întrucât nevoia oamenilor de internet rapid, oriunde, oricând este acum mai mare ca niciodată. Este susținut traficul redus din marile orașe precum București, ajută și la conștientizarea beneficiilor unui aer curat. Astfel, sunt șanse ridicate să se observe, pe termen mediu, o creștere a preocupării pentru un mediu curat și sustenabilitate în business cu consecințe pozitive asupra calității aerului, apei, dar și produselor alimentare, băuturilor, produselor de îngrijire personală sau cosmeticelor.

Majoritatea companiilor cu activitate de birou implementează „work from home” (lucrul de acasă) pentru prima dată la nivel general. Practica se va putea menține și după ce trece criza, ceea ce va putea schimba pozitiv dinamica programului de lucru în viitor, diminuând supraaglomerația orașului și sporind productivitatea angajaților. În aceste condiții, laptopurile și sistemele de videoconferințe au fost printre primele produse vândute la scară largă în marile capitale europene de când a început răspândirea virusului pe vechiul continent. Cu această ocazie, s-a creat un nou indice pe Wall Street denumit „Stay at Home”, care conține 33 de companii care ar putea profita în urma faptului că angajații lucrează de acasă. În indice se regăsește Netflix (care a câștigat deja 8%), Amazon (poți vizualiza programe prin serviciul Amazon Prime Video), Facebook, Sonos (vând sisteme audio fără fir, prin wifi), acțiuni la companii de jocuri video, acțiuni de la „programe informatice” care te ajută să lucrezi de acasă și să realizezi conferințe online/teleconferințe.

De asemenea, companiile farmaceutice cu activitate în cercetare și dezvoltare care au anunțat că intră în cursa găsirii unui tratament împotriva coronavirusului au obținut injecții masive

de capital sau creșteri substanțiale ale acțiunilor la bursă, în vreme ce companiile de generice au înregistrat vânzări colosale.

Sunt oportunități pe termen lung pentru companiile din tehnologie care furnizează servicii online sau facilitează furnizarea de servicii online. Această criză va schimba mindsetul marilor corporații și se va schimba și modul cum se raportează ele la munca de acasă. Același lucru se poate spune și pentru mindsetul consumatorilor, care vor accesa mai mult servicii online, shopping online, curierat etc. Este foarte posibil că acolo se vor vedea primele creșteri susținute după ce trece perioada aceasta critică sau chiar mai devreme.

Pe termen scurt, scăderile masive din ultima lună au generat oportunități de creștere foarte mari pentru companiile care încep să devină atractive pentru vânzare, în vreme ce pentru traderii care au apelat la Short-Selling poate aduce câștiguri imense. Short-Selling-ul este un mecanism care permite valorificarea unei diferențe de preț pe o piață în scădere, în timp ce Hedging-ul este un mecanism care permite protejarea portofoliului împotriva fluctuațiilor nedorite.

4. Măsurile actuale de susținere a sectorului IMM

În încercarea de a ajuta sectorul IMM să nu se prăbușească total și iremediabil în această criză de infectare cu C_19, au fost promovate o serie de acțiuni, pe care le prezentăm în continuare:

1. Amânarea plăților pentru utilități – electricitate, gaze naturale, apă, servicii telefonice și de internet, precum și de amânarea la plată a chiriei pentru imobilul cu destinație de sediu social și de sedii secundare. Beneficiarii sunt IMM care și-au întrerupt activitatea total sau parțial în baza deciziilor emise de autoritățile publice competente și care dețin certificatul de situație de urgență emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri, pe durata stării de urgență. Aceste dispoziții sunt valabile și pentru următoarele profesii care îndeplinesc servicii de interes public: notari publici, avocați, executori judecătorești etc. Pentru alte contracte în derulare încheiate de IMM-uri poate fi invocată forța majoră împotriva acestora numai după încercarea, dovedită cu înscrisuri comunicate între părți prin orice mijloc, inclusiv prin mijloace electronice, de renegociere a contractului, pentru adaptarea clauzelor acestora cu luarea în considerare a condițiilor excepționale generate de starea de urgență.
2. Declarația privind beneficiarul unic - termenul de depunere a declarației se prelungește cu trei luni de la data încetării stării de urgență instituite prin Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României. Iar pe durata stării de urgență se suspendă depunerea acestei declarații.
3. IMM Invest România – Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii care acordă garanții de stat în favoarea fiecărui beneficiar participant în program pentru una dintre următoarele categorii de credite, după cum urmează: a) unul sau mai multe credite pentru realizarea de investiții și/sau unul sau mai multe credite/linii de credit pentru capital de lucru, garantate de către stat, prin Ministerul Finanțelor Publice, în procent de maximum 80% din valoarea finanțării, exclusiv dobânzile, comisioanele și spezele bancare aferente creditului garantat. Valoarea maximă cumulată a finanțărilor garantate de stat care pot fi acordate unui beneficiar în cadrul acestei facilități este de 10.000.000 lei. Valoarea maximă a creditelor/liniilor de credit pentru finanțarea capitalului de lucru acordate unui beneficiar

nu poate depăși media cheltuielilor aferente capitalului de lucru din ultimii doi ani fiscali, în limita a 5.000.000 lei. Pentru creditele de investiții, valoarea maximă a finanțării este de 10.000.000 lei. Pentru IMM-urile care nu au depus situații financiare la data solicitării creditului garantat, valoarea maximă a finanțării pentru creditele/liniile de credit pentru capital de lucru va fi calculată ca dublul mediei cheltuielilor aferente capitalului de lucru din balanțele lunare, sau b) una sau mai multe garanții pentru credite/linii de credit pentru finanțarea capitalului de lucru, exclusiv dobânzile, comisioanele și speze bancare aferente creditului garantat de stat în procent de maximum 90% acordat unei microîntreprinderi sau întreprindere mică, în valoare maximă de 500.000 lei pentru microîntreprinderi, respectiv maximum 1.000.000 lei pentru întreprinderile mici. Valoarea maximă a fiecărei finanțări acordate unui beneficiar nu poate depăși media cheltuielilor aferente capitalului de lucru din ultimii 2 ani fiscali, în limita pragurilor prevăzute anterior. Pentru microîntreprinderi sau întreprinderile mici care nu au depus situații financiare la data solicitării creditului garantat, valoarea maximă a finanțării pentru creditele/liniile de credit pentru capital de lucru va fi calculată ca dublul mediei cheltuielilor aferente capitalului de lucru din balanțele lunare. Perioada de subvenționare a dobânzii este de la momentul acordării creditelor/liniilor de credit contractate după intrarea în vigoare a prezente ordonanțe de urgență și poate dura până la 31 martie 2021. Subvenționarea dobânzii se aprobă anual printr-un act normativ cu putere de lege pentru primul an și pentru următorii 2 ani doar în condițiile în care creșterea economică estimată de Comisia Națională de Strategie și Prognoză pentru această perioadă se situează sub nivelul celei înregistrate în anul 2020. Durata maximă a finanțărilor este de 120 de luni în cazul creditelor pentru investiții și de 36 de luni în cazul creditelor/liniilor de credit pentru capital de lucru. Creditele/liniile de credit pentru capitalul de lucru pot fi prelungite cu maximum 36 de luni, urmând ca, în ultimul an de prelungire, să fie rambursate în condițiile stabilite prin normele metodologice de aplicare a ordonanței de urgență⁴.

6. Surse de finanțarea în sprijinirea sectorului IMM în perioada crizei C-19

Au fost identificate următoarele surse de susținere a sectorului IMM, grupate după cum urmează⁵:

1. Surse din Fonduri europene,
2. Ajutoare nerambursabile de la bugetul de stat,
3. Credite bancare în condiții avantajoase,
4. Fondurile de investiții.

Sunt prezentate sintetic în cele ce urmează:

⁴ <https://www.arenaconstruct.ro/ce-facilitati-au-imm-urile-pe-timp-de-criza>

⁵ Pentru unele finanțări, Call de accesare sunt deja deschise, iar pentru altele sesiunile au fost bugetate pentru a putea fi pregătite lansările de cereri.

1. **Fonduri europene acordate IMM-urilor sunt alocate, în special, prin POR - Axa prioritară**

2.2⁶. Astfel, microîntreprinderile și firmele mici/ mijlocii (IMM din mediul urban iar din mediu rural numai firmele mijlocii) pot obține fonduri europene cu o valoare cuprinsă între 200.000 euro și 1 milion euro, în anumite condiții, prin investiții în 10 județe. Proiectele pot fi depuse în aplicația electronică MySMIS. Se pot solicita fonduri europene de către firme din domenii diverse, de la mici fabrici de textile până la ateliere de reparare a calculatoarelor, firme de editare de software, producție video etc. Acestea vor putea investi banii inclusiv în mijloace de comerț online. Bugetul alocat acestei axe este de 68 milioane euro și se adresează doar regiunilor de dezvoltare în care au mai rămas bani necheltuiți din apelul din 2016 (cu excepția regiunii București-Ilfov, care era neeligibilă). Apelul de proiecte este valabil pentru următoarele investiții:

- Regiunea Nord Est (județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui). Bugetul total disponibil este de 31,4 de milioane de euro.
- Regiunea Vest (Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara). Bugetul total disponibil este de 36,6 de milioane de euro.

La data de 30 aprilie 2020, au fost negociate cu CE și alte forme sprijin pentru IMM-uri prin patru noi instrumente de intervenție, în valoare totală de 1 miliard de euro (Sursa: Declarația ministrului Fondurilor Europene⁷). Cele patru noi instrumente de lucru aflate în negociere cu Comisia Europeană sunt următoarele:

1. *Granturi în sumă fixă raportate la cifra de afaceri* – sunt destinate capitalului de lucru pentru finanțarea activității curente a firmelor. Trebuie să existe o proporționalitate de 10% între valoarea grantului și valoarea cifrei de afaceri. Sunt vizate activități cu impact indirect pentru stimularea cererii interne (stocuri de materie primă, material necesar, stoc de marfă etc.).
2. *Vouchere de consum*. Se urmărește stimularea consumului intern pentru produsele realizate în România. Există o varietate de vouchere care pot fi utilizate în activitatea IMM-urilor: vouchere de consum, de digitalizare, de inovație (la acest tip de finanțare, există încă o anumită reticență la nivelul Comisiei Europene).
3. *Subvenționarea salariilor angajaților din firmele private, cu bani publici*. Acest instrument este destinat pentru subvenționarea costului cu salariile pentru personalul care se află momentan în șomaj tehnic, pe o perioadă limitată și în limita a 50% din costurile salariale. Este o subvenție care poate fi destinată și în compensarea contribuțiilor sociale, a fiscalității pe salarii. Poate fi sprijinită prin fondul SURE⁸, de la nivel european.

⁶ <http://www.inforegio.ro/ro/axa-prioritara-2>

⁷ <https://www.startupcafe.ro/fonduri-europene/fonduri-firme-romania-2020.htm>

⁸ SURE este un instrument de solidaritate în valoare de 100 de miliarde EUR, care îi va ajuta pe lucrători să își păstreze veniturile și va sprijini întreprinderile pentru ca acestea să se mențină pe linia de plutire. De acest sprijin vor beneficia, de asemenea, fermierii și pescarii, precum și persoanele cele mai defavorizate. Toate aceste măsuri se bazează pe bugetul actual al UE și vor valorifica la maximum fiecare euro disponibil. Acestea demonstrează necesitatea ca UE să dispună de un buget pe termen lung solid și flexibil. Comisia va lua măsuri pentru a se asigura că UE se poate baza pe un astfel de buget solid care să îi permită să iasă din criză și să facă progrese pe calea redresării. Prin intermediul noului instrument de solidaritate se vor menține locurile de muncă și funcționarea întreprinderilor.

4. *Granturi clasice pentru sprijinirea investițiilor.* Aceste granturi intră sub incidența schemelor de ajutor de stat. Există deja o schemă de ajutor de stat care funcționează pe în timpul C19 până la sfârșitul anului 2020, la o valoare de 800.000 de euro maximum (creditele cu dobânzi subvenționate până la finalul anului 2020, din cadrul IMM Invest).

Aceste noi instrumente pentru IMM-uri urmează să fie lansate în lunile iunie sau iulie 2020 și vor fi gestionate la nivel intern, fie de Ministerul Economiei, fie de Ministerul Dezvoltării și Lucrărilor Publice.

Din bugetul de 1 miliard de euro alocat din Fondurile Europene se vor distribui: 300 de milioane de euro pentru granturi, 500 de milioane pentru vouchere, 200 de milioane de euro pentru investiții (destinate echipamentelor medicale, de protecție, legate de intervenții specifice pentru criza epidemică etc.). Se estimează că în săptămâna 4-8 mai vor fi finalizate negocierile cu CE, valoarea de intervenție de 1 miliard de euro fiind inclusă ca buget.

2. Start-Up Nation 2020⁹. Bugetul de stat pe anul 2020 prevede 1 miliard de lei, credite de angajament destinate programului Start-Up Nation. Bani pot finanța circa 5.000 de firme într-un nou program Start-Up Nation 2020 (de 2 ori mai puține decât nivelul de până acum al programului, care ținea sprijin pentru 10.000 de IMM-uri). Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România (CNIPMMR) solicită un pachet maxim eligibil de 25.000 de lei din ajutorul nerambursabil de maximum 200.000 de lei, care să fie alocat obligatoriu cel puțin către: un site de prezentare a firmei, un soft de gestiune a datelor și semnătură electronică.

3. Programul Microindustrializare 2020 are alocat un buget de 65.000.000 lei credite de angajament și 65.000.000 lei credite bugetare, prin bugetul de stat pe anul 2020. În Programul Microindustrializare pentru anul 2018, un număr de 247 de firme s-au calificat pentru obținerea de fonduri nerambursabile de până la 450.000 de lei fiecare din bugetul de stat. Majoritatea IMM-urilor au solicitat suma maximă de 450.000 de lei. În anul 2019, guvernul a publicat o procedură de organizare a programului Microindustrializare, dar nu a mai deschis sesiunea. Ministerul Economiei este organizatorul programului Microindustrializare.

4. Programul Comerț 2020 este destinat dezvoltării de activități de comercializare a serviciilor de piață și are o alocare propusă în proiectul de buget de 40.000.000 lei credite de angajament și 40.000.000 lei credite bugetare. În Programul Comerț 2018, un număr de 209 microîntreprinderi și firme mici și mijlocii (IMM) private s-au calificat pentru finanțări nerambursabile de maximum 250.000 de lei de la bugetul de stat. În total, peste 1.000 de firme s-au înscris în program în 2018. Nu toate IMM-urile au solicitat suma maximă. Ministerul Economiei este organizatorul.

5. Programul Internaționalizare 2020 este destinat susținerii internaționalizării operatorilor economici români și are alocat, în anul 2020, un buget de 10.000.000 lei credite de angajament și 10.000.000 lei credite bugetare. În anii anteriori, firmele private românești au putut obține fonduri nerambursabile de la stat de maximum 25.000 de lei fiecare, pentru a merge în străinătate la târguri

⁹ <https://www.startupcafe.ro/finantari/startup-nation-2020-buget-firme.htm><https://start-upnation.ro/finantare/B>.

și expoziții prin acest program. Au fost finanțate firme din domeniile: tehnologia informației, sectorul alimentar, fabricarea mobilei, industria textilă, cercetare, inovare științifică și medicală. În anul 2018, de exemplu, au fost favorizate firmele care au ales ca piețe-țintă zone din afara Uniunii Europene, cu prioritate Africa sau Asia. Organizatorul este Ministerul Economiei.

6. Împrumuturi pentru mici afaceri. În cadrul acestui program, antreprenorii pot obține credite bancare între 4.000 și 200.000 de lei de la BT Mic, companie din cadrul Grupului Financiar Banca Transilvania, destinată creditării micilor afaceri. Firmele solicitante trebuie să îndeplinească și câteva condiții, printre care vechimea de cel puțin trei luni de activitate. Firmele pot împrumuta până la 120.000 de lei fără garanții materiale, însă o garanție imobiliară poate urca suma până la 200.000 lei. Pentru firmele din domeniul agricol, se pot accesa maximum 200.000 lei fără garanții materiale și până la 400.000 lei cu garanții imobiliare (site-ul BT Mic).

7. Credite cu garanții europene pentru IMM, care pot obține credite bancare în condiții avantajoase, cu ajutorul unor garanții de la Uniunea Europeană, prin Programul Operațional Regional (POR), axa destinată Inițiativei pentru IMM-uri. Această linie de finanțare POR are disponibili în total 250 milioane euro. Banii pot fi accesați direct de la băncile care au semnat, în România, acorduri cu Fondul European de Investiții, costul finanțării fiind mai redus decât în condițiile obișnuite de piață. Împrumutul este garantat 60%.

8. Fonduri de investiții românești. Antreprenorii români pot apela la fonduri de investiții pentru finanțări de capital de risc, care oferă o finanțare și primește în schimb un pachet minoritar de părți sociale. În ultimii 2 ani, cel puțin 3 fonduri de investiții românești susținute de Uniunea Europeană au apărut pe piață oferind finanțări de la 25.000 de euro la 5 milioane de euro: GapMinder, Early Game Venture, Morphosis Capital. Un alt fond românesc de investiții pentru startup-uri este Roca X, constituit de un grup de oameni de afaceri cu experiență.

9. Programul Femeia Antreprenor 2020 este destinat¹⁰ dezvoltării antreprenoriatului în rândul femeilor din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii. În edițiile din ultimii ani, prin acest program, 80 de femei de afaceri românce au putut urma cursuri de antreprenoriat în România, dar o parte dintre ele, și în străinătate (de exemplu, în anul 2018, destinațiile externe pentru femeile calificate la faza finală au fost Londra, Paris, Madrid și Roma).

10. Programul de cursuri de antreprenoriat EMPRETEC 2020. Pentru acest an se alocă un buget de 504.000 de lei pentru lansarea unei noi sesiuni în Programul UMCTAD/ EMPRETEC Romania, destinat sprijinirii dezvoltării IMM-urilor. În anul 2018, circa 100 de români au putut urma cursuri gratuite de antreprenoriat și management, prin programul guvernamental EMPRETEC. Produsul de bază oferit participanților a fost atelierul de lucru pentru dezvoltarea competențelor personale antreprenoriale dezvoltat de Universitatea Harvard împreună cu Management Systems International și McBeer & Co.

11. Târgul Întreprinderilor Mici și Mijlocii. Se alocă un buget de 5 milioane de lei, pentru organizarea târgului în anul 2020, cu anumite gratuități pentru expozanții - firme mici și mijlocii (IMM). De asemenea, se pot organiza conferințe, seminarii, mese rotunde, workshop-uri și

¹⁰ <https://www.startupcafe.ro/finantari/startup-nation-2020-buget-firme.htm>

prezentări în scopul creșterii numărului întreprinzătorilor de succes și a competențelor antreprenoriale. În ultimii ani, târgul a fost bugetat de Guvern, dar nu a mai fost organizat.

12. Programul Meșteșuguri-Artizanat 2020 - bani pentru hand-made are bugetați circa 890.000 de lei, pentru organizarea unui târg de profil, la care vor fi invitați și susținuți financiar să participe meșteșugari și artizani din toată țara. În anul 2019, târgul de produse hand-made s-a făcut în localitatea Bran. Prin Program au putut fi suportate cheltuielile de transport pentru beneficiari și pentru produsele acestora, în valoare maximă de 2.000 lei, precum și cheltuielile de cazare a beneficiarilor pe perioada desfășurării evenimentului, în valoare de maximum 1.600 lei/beneficiar pentru maxim patru nopți de cazare, dar nu mai mult de 200 lei/noapte/persoană.

Se estimează că implementarea instrumentelor de sprijin pentru IMM va fi mai facilă pe partea de granturi în sumă fixă și de vouchere de consum și mai dificilă pe componenta de investiții. Evaluarea proiectelor de către Autoritățile de management va fi una relativ dificilă din perspectiva expertizei reduse de analiză a proiectelor din mediul de business (sustenabilitatea financiară, succesul de piață etc.).

7. Exemple de bună practică. Măsuri propuse de alte țări care au ținut refacerea sectorului IMM în perioada crizei C-19

Toate statele afectate de C-19 au luat măsuri de susținere și refacere a sectorului IMM pe timpul și după încetarea crizei. Prezentăm, în tabelul următor, cele mai relevante tipuri de măsuri și descrierea în mod sintetic a acestor categorii (Tabelul 9).

Tabel 11: Măsuri principale și instrumente de contracarare a efectelor C19 asupra sectorului IMM

Țara	Tipul de suport	Instrumentul	Descrierea
Albania	Finanțarea creanțelor	Credite noi, în condiții concesionale	Banca Centrală albaneză a impus o vacanță la împrumuturi de trei luni pentru întreprinderi /gospodării afectate de C-19.
Albania	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Suport pentru lucrătorii informal sau independenți	Familiile care desfășoară activități independente vor primi o prestație specială, echivalentă cu un salariu lunar stabilit de stat.
Albania	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Beneficii pentru șomeri	Șomerii vor primi dublu ajutorului de șomaj.
Austria	Climatul de afaceri	Modificări ale legii falimentului, a legii insolvenței, reglementări de restructurare a afacerii	Pragul la care creditorii pot emite o cerere legală asupra unei companii și timpul în care companiile trebuie să răspundă cerințelor statutare au fost temporar majorate.
Austria	Finanțarea datoriei	Noi scheme de garanții de credit	Garanții de 100 de milioane de euro pentru împrumuturi destinate IMM-urile din sectorul turismului pentru a atenua problemele de lichiditate
Austria	Finanțarea datoriilor	Credite în noi condiții	Creșterea lichidităților în valoare de 13 milioane EUR.
Austria	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Noi scheme de lucru	În cazul unor dificultăți economice „temporare, non-sezoniere” (de

			exemplu, cauzate de o scădere a vânzărilor), angajații companiei au opțiunea de a-și reduce programul de lucru cu 10%-90% pentru 3 + 3 luni.
Austria	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Subvențiile salariale - alternativă la plățile directe către persoane fizice	Muncitorii cu copii sub 14 ani pot primi concediu suplimentar până la trei săptămâni. Până la sfârșitul lunii aprilie, guvernul va rambursa angajatorilor o treime din salarii pentru lucrătorii care iau acest concediu special.
Belgia	Finanțare datoriilor	Garanții de credit - noi scheme, niveluri de garanție mai generoase de 100 de milioane de euro pentru garanții de împrumut.	Scopul este de a facilita companiile să obțină credit de la bănci pentru a-și finanța capitalul de lucru.
Belgia	Finanțarea datoriilor	Credite în condiții noi	Ridicarea lichidității în valoare de 37milioane de euro.
Belgia	Suport pentru forța de muncă	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Sprijin pentru lucrătorii informal sau independenți. Sprijin pt. lucrătorii independenți care sunt incapacitați pentru muncă timp de cel puțin 8 zile - este plătită de sistemul de asigurări de sănătate din prima zi.
Belgia	Alte finanțări	Sprijin pentru firmele care trebuie să închidă sau care și-au redus activitățile	Firmele care trebuie să se închidă au dreptul la o plată unică de 4.000 EUR și la o compensație suplimentară de 160 EUR pe zi, peste 21 de zile de închidere.
Belgia	Salarii fiscale / securitate socială / taxe TVA / impozite funciare - reduceri de rate, credite, renunțări și / sau amânări	Lucrătorii independenți care sunt afectați de C-19 pot trimite o solicitare în scris Fondului de asigurări sociale pentru a solicita amânarea	Amânarea cu un an a plății contribuțiilor sociale provizorii, fără a fi percepute nicio creștere și fără efect asupra prestațiilor.
Bulgaria	Finanțarea datoriilor	Garanții de credit - noi scheme, niveluri de garanție mai generoase	O sumă de 200 milioane BGN a fost acordată pentru furnizarea de garanții de portofoliu băncilor comerciale, astfel încât acestea să poată acorda împrumuturi fără dobândă în valoare de până la 1.500 BGN (760 EUR) lucrătorilor care sunt în concediu neplătit.
Bulgaria	Finanțarea creanțelor	Garanții de credit - noi scheme, niveluri de garanție mai generoase	Banca de Dezvoltare din Bulgaria va primi 500 milioane BGN (250 milioane EUR) de capital suplimentar pentru a sprijini întreprinderile afectate de COVID19 în două moduri: garanții de portofoliu către băncile comerciale și răscumpărarea capitalului de către companii care sunt clienți ai băncilor comerciale (finanțare gratuită).
Bulgaria	Finanțarea datoriilor	Credite în noi condiții	Creșterea lichidităților în valoare de 122 milioane EUR.
Bulgaria	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții salariale (pot fi largi sau direcționate - de exemplu, ucenici),	1 miliard de BGN a fost alocat pentru plata a 60% din salariile lucrătorilor

		ca alternativă la plățile directe către persoane fizice	care riscă să fie concediați din cauza crizei în cursul a trei luni, cu condiția ca angajatorii lor să acopere restul de 40%.
Franța	Consultanță în afaceri	Servicii de mediere (contracte, financiar etc.)	Mediator de credit garantat de stat pentru probleme de rambursare
Franța	Costuri de afaceri	Utilități - reduceri, plăți directe sau indirecte (de exemplu, concesionarea de impozite pentru furnizori / proprietari)	IMM-urile care se confruntă cu dificultăți vor înceta să plătească facturile pentru chirie, energie electrică, gaze și apă.
Franța	Finanțarea datoriilor	Credite în noi condiții	Creșterea lichidităților în sumă totală de 312 milioane EUR
Franța	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții pentru concedii medicale pentru angajați	Acoperirea concediilor medicale plătite (fără împărțirea fermă a costurilor) lucrătorilor care vor trebui să rămână acasă pentru a avea grijă de copii.
Franța	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Suport pentru lucrătorii informali sau independenți	Un transfer de 1.500 EUR va fi acordat lucrătorilor independenți și altor IMM-uri, ca parte a fondului de solidaritate.
Franța	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Suport pentru lucrătorii informali sau independenți	Suținerea lucrătorilor independenți care se confruntă cu o scădere foarte puternică a cifrei de afaceri (pierderi de 70% între martie 2020 și martie 2019)
Franța	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Indemnizații de șomaj	Șomerii vor continua să primească indemnizații, iar în perioada de oprire a activității nu se vor calcula drepturile de ajutor de șomaj.
Franța	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții salariale (pot fi mai mari sau direcționate - de exemplu, ucenici) ca alternativă la plățile directe către persoane fizice	Extinderea schemelor de muncă de scurtă durată (inclusiv munca casnică); acoperire mai mare a plăților către lucrători.
Franța	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții salariale	Prestații speciale de șomaj pentru angajații care încetează să lucreze. Compania compensează 70% din salariile brute (aproximativ 84% din net). Salariile minime sunt compensate 100%. Compania va primi integral de la stat sume pentru cei care câștigă până la 6.927 de euro brut lunar.
Franța	Alte finanțări	Sprijin pentru firmele care trebuie să își închidă sau și-au redus activitățile	Acoperirea întreprinderilor mici (cifra de afaceri <1 M €) și a micro antreprenorilor care au înregistrat o scădere foarte puternică (pierderi de 70% între martie 2020 și martie 2019) sau sunt supuse închiderii administrative.
Franța	Taxe	Salarii fiscale / securitate socială / taxe TVA / impozite funciare - reduceri de rate, credite, renunțări și / sau amânări	Amânări ale contribuțiilor la asigurări sociale și impozit pe profit corporativ / personal pentru firme și antreprenori
Germania	Climatul de afaceri	Modificări în faliment, închidere de afaceri, insolvență, reglementări privind restructurarea afacerilor	Cererea de insolvență va fi suspendată până la 30 septembrie 2020 pentru companiile cu dificultăți legate de criza C19.

Germania	Finanțarea datoriei	Garanții de credit - noi scheme, niveluri de garanție mai generoase	Până la 550 miliarde EUR în garanții de împrumut.
Germania	Finanțarea datoriilor	Credite noi - în condiții concesionale	Creșterea lichidităților la valoarea de 328 milioane EUR
Germania	Finanțarea datoriilor	Credite noi - în condiții concesionale	Întregul guvern federal a autorizat Banca de stat (o bancă administrată de guvern, dar nu o bancă centrală), să acorde împrumuturi de până la 610 miliarde de dolari companiilor pentru a amortiza efectele C19.
Germania	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Noi scheme de lucru	Extinderi suplimentare la reglementările privind munca de scurtă durată permit companiilor să mențină angajații în loc să-i concedieze. Angajații lucrează un număr redus de ore și primesc 60% din salariu de la angajator până la 12 luni (iar guvernul își plătește contribuțiile publice de asigurări sociale). Muncitorii cu copii obțin 67% din salariu.
Germania	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Noi scheme de lucru	Beneficii reduse de compensare de ore vor fi de asemenea disponibile lucrătorilor temporari / agenților. Rambursarea completă a contribuțiilor la asigurările sociale de către Oficiul Federal al Muncii.
Germania	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții pentru concediul medical pentru salariați	În cazul în care se aplică Legea privind protecția împotriva infecțiilor, pentru primele șase săptămâni suma furnizată ca concediu medical corespunde salariului net, după care suma este egală cu prestațiile de concediu medical.
Germania	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Suport pentru lucrătorii informal sau angajați independenți, precum artiști și asistente, vor primi subvenții directe de până la 15.000 de euro pe parcursul a 3 luni.	Pentru acest scop, sunt planificate în total 50 miliarde Euro
Germania	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Suport pentru lucrătorii informal sau independenți	Lucrătorii independenți vor primi compensații pentru pierderea câștigurilor pe baza profiturilor stabilite în declarația fiscală din anul calendaristic precedent.
Germania	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții salariale, ca alternativă la plățile directe către persoane fizice	Angajații care nu pot lucra vor primi în continuare salariu, iar angajatorii vor fi rambursați de guvernul federal. Salariile sunt plătite și în timpul carantinei.
Italia	Consiliere pentru afaceri	Vouchere pentru servicii de afaceri la distanță (de exemplu, achiziționarea de produse și servicii)	Simplificarea regulilor aplicate licitațiilor pentru achiziționarea de laptopuri pentru tele-lucru în sectorul public.
Italia	Finanțarea datoriei	Garanții de credit - noi scheme, niveluri de garanție mai generoase	Guvernul va crea o linie de garanție de 300 miliarde pentru noile împrumuturi

			bancare contractate de firme (în special IMM-uri).
Italia	Finanțarea datoriilor	Garanții de credit - noi scheme, niveluri de garanție mai generoase	Flexibilitate crescută a fondului public de garantare a creditelor pentru IMM-uri (inclusiv o relaxare a criteriilor de eligibilitate, majorarea garanției maxime la 5 milioane EUR, eliminarea taxelor).
Italia	Finanțare datoriilor	Amânarea rambursărilor	Amânarea plăților, restructurarea și reeșalonarea pentru rambursarea împrumuturilor pentru IMM-uri. Liniile de credit acordate sunt înghețate, prevenind reduceri sau retrageri de către creditori.
Italia	Finanțarea datoriilor	Credite noi - în condiții concesionale	Creșterea lichidității la valoarea de 853 milioane EUR
Italia	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Noi scheme de lucru	Noi scheme de lucru pe termen scurt, extinse la toate companiile.
Italia	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Subvenții pentru concedii medicale pentru angajați	Părinții copiilor mai mici de 12 ani au voie să ia concediu până la 15 zile (combinat) începând cu 5 martie 2020, în timp ce primesc 50% din salariul plătit de stat. Absența din cauza carantinei este considerată concediu medical, cu costurile plătite de stat.
Italia	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Subvențiile pentru concediul medical pentru angajați	Carantina, dacă este impusă de autoritățile medicale, și concediul de muncă pentru persoanele cu handicap / imunocompromis sunt considerate concedii medicale; plățile acoperite de obicei de către angajatori sunt finanțate de stat.
Italia	Suport pentru ocuparea forței de muncă	Suport pentru lucrătorii informali sau independenți	Suma totală de 600 de euro, scutită de impozit, pentru marea majoritate a lucrătorilor independenți, lucrători sezonieri din sectorul turistic, angajați agricoli, lucrători în arte spectacole; 100 de euro pentru angajații cu venituri sub medie.
Italia	Sprijin pentru ocuparea forței de muncă Sprijin pentru ocuparea forței de muncă	Programe de cheltuieli vizate (sectorul sau regiunea)	Un bonus de 600 EUR pentru lucrătorii independenți și profesioniști, inclusiv pentru lucrătorii din sectorul agricol, turism, cultură. Aplicațiile sunt deschise începând cu 1 aprilie.
Italia	Subvenții salariale (pot fi largi sau vizate - de exemplu, ucenici), ca alternativă la plățile directe către persoane fizice	Pentru a descuraja concedierile în timpul crizei, angajații companiilor care și-au întrerupt activitățile vor avea dreptul să primească un beneficiu în valoare de 80 % din salariul plătit de stat.	Măsura ar fi valabilă până la nouă săptămâni și nu mai mult de august 2020.
Italia	Alte finanțări	Sprijin pentru firmele care trebuie să își închidă sau și-au redus activitățile	700 de milioane de euro în măsuri pentru sprijinirea companiilor aeriene cu probleme (și sprijin pentru venituri

			pentru lucrătorii lor), Alitalia și Air Italia.
Italia	Alte finanțări	Sprijin pentru firmele care trebuie să își închidă sau și-au redus activitățile	Bani pentru companii care au fost afectate C19.
România	Finanțarea datoriilor	Garanții de credit	Noi scheme de finanțare pt IMM-uri, niveluri de garanție mai generoase - 16 miliarde RON (aproximativ 3,3 miliarde EUR) pentru a sprijini IMM-urile afectate de C-19, care acoperă garanțiile de stat pentru investiții și împrumuturi de capital de lucru.
România	Finanțarea datoriei	Credite existente cu împrumuturi reduse sau fără dobândă, rambursări întârziate, cerințe de garanție mai mici	BNR încurajează băncile, de la caz la caz, să ușureze ratele creditelor curente și să faciliteze accesul la noile linii de finanțare.
România	Alte finanțări	Granturi	Asigurare a 16 miliarde RON (aproximativ 3,3 miliarde EUR) pentru sprijinirea IMM-urilor afectate de focarul de coronavirus care acoperă subvenții directe

Sursa: <https://www.worldbank.org/en/data/interactive/2020/04/14/map-of-sme-support-measures-in-response-to-covid-19>

8. Acțiuni și soluții posibile de redresare a IMM-urilor

Propunerea	Instrumentul	Descrierea
Suplimentarea finanțării în cadrul programului IMM Invest	IMM Invest	<p>În data de 1 mai, au fost analizate 47.896 cereri formulate de un nr. de 37.089 IMM-uri înregistrate în aplicația www.imminvest.ro. Un număr de 20.139 de solicitări (43,56%) au fost transmise către cele 22 de bănci partenere, pentru a fi analizate în vederea obținerii acordului de finanțare.</p> <p>Dat fiind faptul că până în prezent nu se știe exact câte IMM-uri vor mai avea nevoie de această susținere, o suplimentare a fondurilor în cadrul acestui program ar putea fi luată în considerare.</p> <p>Dat fiind faptul că în România sunt aproximativ 547.570 firme mici și mijlocii și se estimează o reducere cu 30% a numărului acestora (164.271 firme), se propune o extindere a acestui program pentru cel puțin 100.000 firme.</p>

		IMM INVEST ROMANIA este deschisă până la 31.12.2020, având un plafon alocat de 15 miliarde de lei.
Susținerea producătorilor autohtoni și a afacerilor locale	Platforme on-line	<p>Crearea unui mecanism online unde IMM-urile productive locale să-și poată comercializa produsele. Un exemplu este cel al Agenției Naționale a Zonei Montane care a creat platforma www.produsmontan.ro dedicată producătorilor în vederea promovării acestui tip de produse. Prin această inițiativă, consumatorii din România sunt informați că pot achiziționa aceste produse în sistem on-line.</p> <p>Crearea unui program strategic de susținere a Centrelor de Depozitare, Colectare și Distribuție a produselor agro-alimentare românești, care să prevadă, printre altele, și obligativitatea marilor retaileri ca procentul de produse fabricate în România corespunzător unui anumit articol vândut prin rețelele acestora, să fie de cel puțin 30%.</p>
Promovarea programelor speciale de finanțare din fonduri UE	POR POCID	<p>Promovarea/mediatizarea programelor destinate investițiilor, formării și reconversiei profesionale și programe de dezvoltare pentru mediul economic.</p> <p>Pentru perioada 2021-2027, IMM vor avea la dispoziție următoarele programe operaționale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cele 8 Programe Operaționale Regionale (se intenționează împărțirea POR gestionat acum de Ministerul Lucrărilor Publice, în opt POR-uri câte unul pentru fiecare regiune, cu câte o autoritate de management. Se pot finanța: investiții în digitalizarea serviciilor publice locale, smart city; Smart specialization și transfer tehnologic, inovare, parcuri smart; IMM, robotică, digitalizare. - Programul Operațional Creștere inteligentă și digitalizare. Se vor finanța proiecte de specializare inteligentă la nivel național, în sinergie cu programul UE Horizon, care este accesat direct de la Comisia Europeană de către beneficiari din UE și din state partenere (cum este Israelul, de exemplu). Tot la acest program operațional vor intra și proiecte de internaționalizare, tranziție industrială, nanotehnologii, robotică, infrastructură de cercetare-dezvoltare-inovare, precum și instrumente financiare pentru finanțarea firmelor.
Crearea unui Program national de susținere a parcurilor industriale și a incubatoarelor de afaceri.	POR 2021-2027	Acest program poate fi o relansare a unor programe mai vechi care au urmărit și finanțat astfel de proiecte din POR. Poate fi implementat la nivel regional sau de județ.
Simplificarea procedurilor pentru toate finanțările europene	POR POCU	<ol style="list-style-type: none"> extinderea perioadei de implementare a proiectelor finanțate din fonduri europene, aflate în derulare, dincolo de perioada maximă prevăzută inițial; finanțarea unor proiecte din POR, POCU destinate calificării, recalificării și perfecționării forței de muncă, dotării cu echipamente și materiale necesare desfășurării activității acestora în noile condiții, digitalizarea activităților întreprinderilor;

		<p>c. simplificării mecanismelor de accesare a fondurilor europene, reducerea birocrăției (raportări, evaluări etc.);</p> <p>d. promovarea rețelei EEN (Enterprise Europe Network) lansată de CE (cea mai vastă rețea de sprijin a IMM). Rețelele EEN sunt finanțate prin proiecte, în proporție de 60% de Comisia Europeană, diferența de 40% fiind suportată de structurile gazdă din fiecare țară. Procentul de 40% cofinanțare devine dificil de suportat, în actuala situație, pentru entitățile private (Camerile de Comerț și Industrie, asociații de afaceri, firme private, universități și institute de cercetare). Se propune susținerea de la buget a contribuției de 40% aferentă funcționării acestor rețele în România.</p>
Crearea unor centre-suport la nivel regional	POCA 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> - Centrele-suport vor presta gratuit servicii necesare și utile firmelor (care vor fi puternic decapitalizate), în perioada post-criză (tipuri de servicii vizează: contabilitate, juridic, resurse umane, consiliere și mediere financiară, transformare digitală, consultanță pentru adaptarea la noul context socio-economic, consultanță cu privire la restructurarea afacerii etc.
Declararea unor zone defavorizate după modelul Ordonanței de urgență nr. 24/1998 privind regimul zonelor defavorizate.	POR 2021-2027	<ul style="list-style-type: none"> - Zone defavorizate formate din județe cu dezvoltare industrială de tip monoprodus, cu orientare spre export, cu un singur angajator. Firmele din aceste zone se caracterizează printr-un grad de îndatorare bancară (producători agricoli, din industria alimentară etc.). De exemplu, județul Suceava în care ponderea cea mai importantă la PIB este dată de exploatarea și prelucrarea resurselor naturale, construcțiile, comerțul și serviciile, turismul, industria prelucrătoare, alimentară și textilă, transporturile, multe dintre firme au fost oprite integral sau restrânse.
Susținerea unui program național de investiții	PNDL sau alt program finanțat din FSI	<ul style="list-style-type: none"> • investiții din fonduri publice pentru infrastructura de transport (autostrăzi, drumuri naționale, județene, căi feroviare, aeroporturi etc.), sănătate, educație, energie și mediu, agricultură (irigații) cu acordarea unor drepturi prioritare în licitațiile pentru execuție către companiile din România; • lansarea voucherelor de vacanță pentru relansarea turismului românesc. În contextul în care statul își propune să restituie, total sau parțial, sumele achitate ca avansuri de către turiștii care solicită acest lucru, banii pot fi alocați din fondurile europene destinate domeniilor afectate de COVID- 19, sub formă de bonuri de masă sau vouchere de vacanță pentru servicii turistice în România, valabile până la sfârșitul anului 2021; • promovarea investițiilor și a exporturilor românești în parteneriat public-privat, măsură ce are ca efecte benefice – dinamizarea substanțială a volumului investițiilor și a exporturilor producătorilor români și creșterea prestigiului României prin crearea mediului de afaceri cel mai prietenos din sud-estul Europei; • îmbunătățirea legislației privind parteneriatul public-privat, prin reglementarea unor forme mai simple de parteneriat public-privat, precum contractele de concepere, dezvoltare și exploatare, instituirea

		unor prevederi speciale privind accesul firmelor la parteneriatul public-privat și privind parteneriatul public-privat cu sectorul non-profit;
Digitalizarea administrației publice	Fonduri naționale Fonduri UE	Digitalizarea administrației publice, în principal, cu firme românești (concept, servicii etc.).
Susținerea sectorului agricol		<ul style="list-style-type: none"> • plăți anticipate ale subvențiilor în agricultură, investiții pentru reactivarea sistemelor de irigații existente în România până în anul 1989, indiferent de clasificarea ulterioară a acestora; • subvenționarea, măcar parțială, a costului energiei electrice consumate pentru apa pompată pentru irigații în treptele 3-4 de udare; • reluarea și extinderea programelor de creare a perdelelor forestiere, pentru protejarea culturilor agricole de secetă; înființarea, cu credite având dobânda subvenționată, a unităților de procesare a legumelor și fructelor produse în România; • intervenția statului prin scheme de sprijin pentru fermieri în situații de secetă extremă sau severă, după modelul celor implementate în anul 2008.

Sursa: prelucrări proprii

Concluzii

Sectorul IMM a fost unul dintre cele mai afectate sectoare pe timpul crizei C19, atât în România, cât și la nivel global. Acest lucru a determinat guvernele statelor lumii, inclusiv din România, să ia măsuri urgente pentru menținerea lor pe linia de plutire. Potrivit statisticilor oficiale, în România, trei din zece companii din România sunt în zona de risc, cu cheltuielile mai mari decât veniturile (Asociația Analistilor Financiar-Bancari), însumând 850.000 de angajați (o cincime din numărul total de angajați în sectorul privat).

În România, măsurile de susținere a sectorului IMM ajung la un procent de 2% din PIB, în timp ce în alte state ajutorul acordat se ridică la circa 10% din PIB. Susținerile promovate de Guvern pentru firmele care au suspendat contractele angajaților acoperă doar o parte din salarii. Măsurile luate până acum de Guvern, printre care asigurarea plății șomajului tehnic în valoare de 75% din salariul brut al angajatului, dar nu mai mult de 75% din salariul mediu brut, garantarea unor credite pentru investiții și pentru asigurarea capitalului de lucru pentru IMM-uri, cu dobândă subvenționată de stat, urmăresc să salveze un număr cât mai mare de companii, dar nu le pot salva pe toate.

În scenariul în care IMM-urile, baza economiei oricărui stat, nu sunt menținute pe linia de plutire, atunci și statul va avea de suferit: încasările bugetare vor fi mai mici, iar cheltuielile vor fi mai mari (inclusiv cele cu susținerea șomajului tehnic), prin urmare vom avea un deficit ridicat” (institutul CFA¹¹). În plus, și sectorul bancar ar putea fi lovit, fiindcă nici populația, nici companiile nu-și vor mai putea permite să își plătească ratele. În ultimii trei ani au fost implementate politici

¹¹ <https://www.cfainstitute.org/en>

fiscale expansioniste și prociclice, iar spațiul fiscal lăsat a fost relativ redus. Un exemplu de cum ar trebui făcute lucrurile este cel al Germaniei, care pornește de la un excedent de 1% și susține programe extrem de agresive de repornire a economiei (CFA¹²).

Pachetele de măsuri destinate IMM-urilor afectate de criza C-19 ar trebui să implice toate resursele naționale, inclusiv pe cele ce se pot obține de la UE. În opinia unor economiști importanți din România, cele mai importante măsuri se adresează protecției sociale, dar și protejării IMM-urilor. În ciuda măsurilor fiscale și monetare care se iau, nu vor putea să fie măsuri de protecție infinite. Costurile provocate de criza C19 sunt previzionate la peste 10 miliarde de euro. Criza actuală este considerată mai gravă decât criza din anul 2009 (atunci România s-a împrumutat circa 20 de miliarde de euro de la FMI, Banca Mondiala, UE).

O analiză a companiei de consultanță Frames¹³ estimează că, într-o primă etapă, peste 300.000 de firme din România vor fi afectate de al doilea val al crizei generate de coronavirus, cele mai multe fiind microîntreprinderi și întreprinderi mici, cu maximum 20 de angajați, din domenii precum HoReCa, servicii către populație (evenimente, saloane de înfrumusețare, săli de jocuri, magazine de cartier etc.), care și-au închis activitatea pe fondul deciziilor administrative și, în multe cazuri, ca urmare a scăderii dramatice a încasărilor. Multe firme, în loc să trimită angajații în șomaj tehnic, le-au reziliat contractele de muncă. Acestea vor avea probleme pe viitor ca să-i aducă înapoi în firmă.

De aceea, în loc de concluzie, în această perioadă este necesară o foarte bună comunicare din partea Guvernului cu privire la măsurile destinate sectorului IMM, dar și bună colaborare cu mediul de afaceri, pentru a identifica, pe parcurs, nevoile și probleme apărute. Mediul de afaceri știe în mod concret ce trebuie să facă, care sunt reducerile de taxe, care sunt noile impuneri de ordin fiscal, cum se vor construi planurile de afaceri în perioada următoare etc.

În concluzie, criza C-19 este o altfel de criză față de cea din anul 2008 și rolul factorului decizional pentru ca acest sector să repornească activitatea și să contribuie la relansarea creșterii economice este vital. Autoritățile trebuie să încurajeze firmele să-și înceapă activitatea și este necesar un dialog clar și concis între antreprenori și autoritățile locale sau centrale. Măsuri importante precum creșterea plafonului de garantare, flexibilitate mai mare între fonduri, investițiile private, investiții publice etc. pot contribui la repornirea și reconstruirea economiei în România, după această criză fără precedent. De altfel, toate acțiunile și măsurile luate în această perioadă trebuie să urmărească reconstrucția economiei naționale, și nu doar relansarea acesteia.

¹² <https://www.cfainstitute.org/en>

¹³ <http://framesmedia.ro/>

Anexe

Anexa 1: Operatorii economico-sociali activi din economia națională, pe clase de mărime

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Total	942266	1002177	1013907	1024186	1050797	1077536
Întreprinderi	485335	507582	513989	527930	553936	576684
Întreprinderi agricole	16758	17471	18396	19139	19916	20514
Întreprinderi din industrie, construcții, comerț și alte servicii	461484	483066	488210	500428	525660	547570
Întreprinderi financiare și de asigurări	7093	7045	7383	8363	8360	8600
Administrația publică	13003	12847	12935	13066	13315	13299
Administrația privată	175830	182844	189835	195394	195564	201045
Întreprinzători privați	268098	298904	297148	287796	287982	286508

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS; București, 2019

Anexa 2: Firme active pe tipuri de activități, în anii 2017 și 2018

Tipul operatorilor economico-sociali	2017					2018				
(secțiuni CAEN Rev.2)	Total	din care: pe clase de mărime, după numărul de salariați				Total	din care: pe clase de mărime, după numărul de salariați			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste		0-9	10-49	50-249	250 și peste
Total	525660	469778	45823	8354	1705	547570	491389	46172	8283	1726
Industria extractivă	1014	708	250	42	14	1033	730	239	50	14
Industria prelucrătoare	49837	36751	9321	2994	771	52451	39634	9197	2870	750
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1206	1018	110	44	34	1200	1004	119	44	33
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	3022	2280	521	148	73	3074	2328	520	150	76
Construcții	52792	45612	6186	918	76	55978	48643	6347	911	77
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	172435	157872	12855	1512	196	172856	158492	12678	1484	202
Transport și depozitare	48382	43831	3819	614	118	51944	47308	3878	630	128
Hoteluri și restaurante	26414	22262	3756	365	31	27182	22817	3946	387	32
Informații și comunicații	23837	21866	1548	334	89	25452	23448	1557	349	98
Tranzacții imobiliare	16704	15989	653	58	4	17867	17154	651	57	5
Activități profesionale, științifice și tehnice	63350	60745	2237	306	62	66739	64066	2291	317	65
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	22285	19185	2173	736	191	22848	19655	2252	739	202
Învățământ ²⁾	5811	5453	348	10	-	6393	6010	374	9	-
Sănătate și asistență socială ²⁾	15251	14107	1002	123	19	17114	15908	1056	128	22
Activități de spectacole, culturale și recreative	9003	8458	432	92	21	9945	9427	401	100	17
Alte activități de servicii	14317	13641	612	58	6	15494	14765	666	58	5

Sursa: Anuarul Statistic al României 2019, INS, București.

Anexa 3: Concentrarea întreprinderilor¹⁾, pe activități ale economiei naționale, în anul 2018

Activitatea (diviziuni CAEN Rev. 2)	Număr întreprinderi	Număr mediu salariați	Cumulat în % din totalul cifrei de afaceri		Cumulat în % din totalul numărului de salariați	
			Primele 5	Primele 20	Primele 5	Primele 20
			Top 5	Top 20	Top 5	Top 20
Extracția cărbunelui superior și inferior	17	587	61,3	100,0	94,5	100,0
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	34	18632	97,2	100,0	98,6	100,0
Extracția minereurilor metalifere	50	2012	93,3	99,0	85,6	98,0
Alte activități extractive	813	9797	22,9	36,5	24,1	38,1
Activități de servicii anexe extracției	119	5263	29,3	57,8	40,2	79,8
Industria alimentară	9251	161808	6,6	17,1	6,0	14,0
Fabricarea băuturilor	686	19975	53,4	80,9	36,9	67,3
Fabricarea produselor din tutun	13	2075	99,9	100,0	99,6	100,0
Fabricarea produselor textile	1534	32392	17,2	46,3	17,8	40,7
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	5146	127470	7,8	21,4	4,1	13,2
Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamente, încălțăminte, preparare și vopsire blănuri	1496	49340	18,1	36,7	10,2	25,3
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei	5085	49279	32,7	46,9	11,8	21,6
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	827	14711	28,7	60,6	20,1	43,5
Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	2283	15488	22,5	50,5	10,5	26,3
Fabricarea produselor de cocserie și a celor din prel. Țiței	47	2173	99,2	100,0	85,2	98,3
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	885	21394	31,7	55,4	25,3	52,0
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	130	9417	48,1	87,5	38,1	77,7
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	2811	66880	35,9	47,2	19,1	35,5
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	2459	38871	18,3	44,7	12,5	32,7
Industria metalurgică	358	29145	53,6	75,6	42,5	72,2
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	6253	89775	2,2	15,4	5,3	14,0
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	836	35570	37,3	66,2	30,5	63,4
Fabricarea echipamentelor electrice	645	49638	30,5	58,6	26,3	54,5
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1221	53874	40,4	62,6	24,1	47,2
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	493	190591	34,6	65,9	25,3	59,6
Fabricarea altor mijloace de transport	359	28672	38,5	69,4	40,7	70,3
Fabricarea de mobilă	4085	62811	19,7	39,3	14,7	29,3
Alte activități industriale n.c.a.	2905	19207	18,6	34,9	14,4	31,6
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	2643	25746	10,7	29,0	21,2	38,3
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1200	65336	15,6	53,6	42,6	79,6

Captarea, tratarea și distribuția apei	363	36047	37,6	67,3	23,5	57,5
Colectarea și epurarea apelor uzate	223	1642	66,4	77,6	50,6	66,7
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; recupe. Materiale reciclabile	2441	47921	8,2	16,6	20,4	37,4
Activități și servicii de decontaminare	47	519	66,0	90,4	67,2	94,2
Construcții de clădiri	29986	174247	3,8	9,3	2,1	5,2
Lucrări de geniu civil	3366	64629	13,0	20,9	16,2	26,7
Lucrări speciale de construcții	22626	117311	4,1	10,1	3,6	7,8
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	20141	98495	7,9	18,8	5,5	12,1
Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	50812	316067	3,9	13,6	4,9	9,4
Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	101903	476231	15,9	34,6	11,9	22,4
Transporturi terestre și transporturi prin conducte	46645	266977	6,6	12,7	14,0	20,5
Transporturi pe apă	223	2330	45,6	85,2	42,7	73,2
Transporturi aeriene	81	4615	89,2	96,2	85,9	96,3
Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	3189	67721	19,6	31,0	41,1	54,6
Activități de poștă și de curier	1806	40674	54,7	73,6	69,5	79,2
Hoteluri și alte facilități de cazare	6420	50177	7,7	18,0	7,0	15,8
Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	20762	135078	10,2	15,1	6,9	11,0
Activități de editare	2918	19457	30,4	50,1	22,5	37,6
Activități de producție cinematografică, video și de programe tv, înregistrări audio și editare muzicală	2687	4983	21,6	30,9	16,0	31,0
Activități de difuzare și transmitere de programe	391	9286	65,0	88,6	66,9	85,7
Telecomunicații	2071	43499	68,7	85,4	55,1	78,6
Activități de servicii în tehnologia informației	13279	99491	15,3	28,7	14,5	28,8
Activități de servicii informatice	4106	16041	24,9	32,4	39,4	49,3
Tranzacții imobiliare	17867	42866	3,3	6,8	8,5	14,7
Activități juridice și de contabilitate	10710	22788	19,6	37,7	11,4	19,1
Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activ. de management și consultanță în management	15977	46013	9,0	20,0	11,5	24,7
Activități de arhitectură și inginerie; testare și analiză tehnică	18255	67542	14,9	20,5	10,0	20,8
Cercetare-dezvoltare	907	12864	22,3	47,0	25,7	50,0
Publicitate și activități de studiere a pieței	8438	27734	4,9	21,1	11,2	22,4
Alte activități profesionale, științifice și tehnice	9822	16279	2,4	8,9	9,9	15,3
Activități veterinare	2630	6527	5,3	15,6	3,4	8,4
Activități de închiriere și leasing	2616	8101	8,1	35,4	12,9	27,8
Activități de servicii privind forța de muncă	2525	54270	23,6	44,2	33,2	55,6
Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și as. turistică	2790	9950	7,0	19,5	13,8	24,9
Activități de investigații și protecție	2322	116695	12,1	24,3	11,5	24,2
Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	4558	43483	11,3	22,7	10,3	26,4

Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate întreprinderilor	8037	68270	13,6	28,9	14,6	35,7
Învățământ	6393	17328	3,7	7,8	2,5	6,7
Activități referitoare la sănătatea umană	16618	74422	15,0	27,5	10,5	19,9
Servicii combinate de îngrijire medicală și asistență socială, cu cazare	188	1371	27,2	48,9	20,3	45,2
Activități de asistență socială, fără cazare	308	999	22,9	32,8	16,4	33,1
Activități de creație și interpretare artistică	3657	3426	4,9	15,9	6,0	14,1
Activități ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și alte activități culturale	271	1761	56,1	73,5	35,3	60,2
Activități de jocuri de noroc și pariuri	675	27133	24,4	38,8	35,0	54,2
Activități sportive, recreative și distractive	5342	12064	15,4	37,3	9,5	17,3
Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	3965	9449	9,9	37,1	13,0	24,9
Alte activități de servicii	11529	36856	3,6	10,3	5,0	10,7
	547570	4119558				

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, 2019

1) Întreprinderi cu activitate principală de industrie, construcții, comerț și alte servicii.

Anexa 4: Principalii indicatori economici și financiari ai întreprinderilor¹⁾

	Cifra de afaceri	Investiții brute	Exporturi directe	VAB la costul factorilor	Rezultatul brut al exercițiului
	2018				
Total	1526643	125945	227934	356322	94774
0 - 49	542584	52538	15526	132143	50604
50 - 99	136637	7219	11487	27630	5872
100 - 249	211463	11227	27213	41395	9749
250 - 499	138408	7692	29750	27885	4103
500 și peste	497550	47269	143958	127269	24445
	2017				
Total	1351390	115210	219721	309983	80026
0 - 49	474869	45914	14109	107846	36073
50 - 99	121884	7191	13930	24418	6426
100 - 249	185744	11013	24730	35597	6752
250 - 499	112462	7700	28114	25590	4264
500 și peste	456432	43392	138838	116531	26511

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, 2019

1) Întreprinderi cu activitate principală de industrie, construcții, comerț și servicii de piață.

Anexa 5: Evoluția numărului de dizolvări în perioada COVID-19 comparativ cu anul precedent, pe județe

Judet	Nr. dizolvări în perioada 01.01.2020 - 31.03.2020	Nr. dizolvări în perioada 01.01.2019 - 31.03.2019	Dinamica	Nr. dizolvări în perioada 01.03.2020 - 31.03.2020
Alba	144	155	-7,10%	31
Arad	127	191	-33,51%	37
Argeș	232	220	5,45%	59
Bacău	241	241	0,00%	53
Bihor	166	242	-31,40%	35
Bistrița-Năsăud	85	170	-50,00%	18
Botoșani	81	100	-19,00%	22
Brașov	391	227	72,25%	86
Brăila	226	236	-4,24%	95
București	1368	1445	-5,33%	347
Buzău	147	155	-5,16%	38
Caraș-Severin	81	182	-55,49%	13
Cluj	356	382	-6,81%	95
Constanța	436	423	3,07%	138
Covasna	70	48	45,83%	23
Călărași	47	83	-43,37%	14
Dolj	222	264	-15,91%	40
Dâmbovița	91	156	-41,67%	32
Galați	194	188	3,19%	40
Giurgiu	53	91	-41,76%	12
Gorj	96	106	-9,43%	14
Harghita	41	64	-35,94%	11
Hunedoara	212	177	19,77%	71
Ialomița	36	44	-18,18%	11
Iași	234	246	-4,88%	57
Ilfov	280	289	-3,11%	72
Maramureș	152	171	-11,11%	41
Mehedinți	47	47	0,00%	8
Mureș	136	136	0,00%	52
Neamț	103	97	6,19%	20
Olt	77	145	-46,90%	17
Prahova	263	250	5,20%	79
Satu Mare	116	107	8,41%	29
Sibiu	187	180	3,89%	79
Suceava	154	143	7,69%	27
Sălaj	83	93	-10,75%	19
Teleorman	66	105	-37,14%	18
Timiș	403	423	-4,73%	124
Tulcea	76	96	-20,83%	20
Vaslui	51	106	-51,89%	12
Vrancea	102	111	-8,11%	29
Vâlcea	100	172	-41,86%	30
Total	7773	8507	-8,63%	2068

Sursa: <https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici?id=250>

Anexa 6: Evoluția numărului de dizolvări în perioada COVID-19 comparativ cu anul precedent, pe domenii de activitate (CAEN)

Versiune CAEN	Denumirea activitatii	Nr. dizolvări în perioada 01.01.2020 - 31.03.2020	Nr. dizolvări în perioada 01.01.2019 - 31.03.2019	Dinamica	Nr. dizolvări în perioada 01.03.2020 - 31.03.2020
1998	Activități de spectacole, culturale și recreative	0	2	-100,00%	
	Activități profesionale, științifice și tehnice	1	11	-90,91%	0
	Agricultură, silvicultură și pescuit	3	2	50,00%	2
	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	5	5	0,00%	1
	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1	1	0,00%	
	Hoteluri și restaurante	2	7	-71,43%	0
	Industria extractivă		1	-100,00%	
	Industria prelucrătoare	8	17	-52,94%	4
	Informații și comunicații	3	5	-40,00%	2
	Transport și depozitare	41	52	-21,15%	14
Total Versiune a 1998		103			
		64		-37,86%	23
Versiune a 2003	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3	2	50,00%	1
	Activități de spectacole, culturale și recreative	12	23	-47,83%	2
	Activități profesionale, științifice și tehnice	72	89	-19,10%	26
	Agricultură, silvicultură și pescuit	17	7	142,86%	4
	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	55	52	5,77%	13
	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1	9	-88,89%	1
	Energie electrică și termică, gaze și apă	0	1	-100,00%	
	Hoteluri și restaurante	23	18	27,78%	8
	Industria extractivă	1	0		
	Industria prelucrătoare	42	29	44,83%	11
	Informații și comunicații	35	31	12,90%	14
	Intermedieri financiare	5	2	150,00%	
	Intermedieri financiare și asigurări	3	6	-50,00%	0
	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1	0		1
	Transport și depozitare	141	169	-16,57%	49
	Învățământ	4	8	-50,00%	2
Total Versiune a 2003		415	446	-6,95%	132
Versiune a 2008	Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu	1	2	-50,00%	0

Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	357	405	-11,85%	100
Activități de spectacole, culturale și recreative	166	183	-9,29%	38
Activități profesionale, științifice și tehnice	716	768	-6,77%	177
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	3	1	200,00%	2
Agricultură, silvicultură și pescuit	179	209	-14,35%	48
Alte activități de servicii	264	251	5,18%	65
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	2172	2597	-16,37%	588
Construcții	797	816	-2,33%	199
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	42	43	-2,33%	10
Hoteluri și restaurante	453	466	-2,79%	107
Industria extractivă	6	4	50,00%	0
Industria prelucrătoare	704	762	-7,61%	191
Informații și comunicații	386	388	-0,52%	106
Intermedieri financiare și asigurări	109	98	11,22%	26
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	18	54	-66,67%	7
Sănătate și asistență socială	128	158	-18,99%	48
Transport și depozitare	523	467	11,99%	129
Tranzacții imobiliare	185	189	-2,12%	55
Învățământ	85	97	-12,37%	17
Total Versiune a 2008				
	7294	7958	-8,34%	1913
Total	7773	8507	-8,63%	2068

Sursa: <https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici?id=250>

Bibliografie

- <https://www.ecdc.europa.eu/en/geographical-distribution-2019-ncov-cases>
- <https://www.hotnews.ro/stiri-coronavirus-23909226-coronavirus-romania-harta-judete-23-aprilie.htm>
- <http://documents.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/pdf/106653-ROMANIAN-PUBLIC-PI-6-Atlas-Iunie2016.pdf>
- <https://www.worldbank.org/en/data/interactive/2020/04/14/map-of-sme-support-measures-in-response-to-covid-19>
- <https://covid19.geo-spatial.org/>
- <https://www.startupcafe.ro/finantari/startup-nation-2020-buget-firme.htm>
- <https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici?id=250>
- <https://www.onrc.ro/index.php/ro/statistici>
- <https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/23550/100-de-miliarde-de-euro-pentru-mentinerea-locurilor-de-munca-si-sprijinirea-intreprinderilor-initiativa-sure-lansata-astazi-de-comisia-europeana>
- <https://www.arenaconstruct.ro/ce-facilitati-au-imm-urile-pe-timp-de-criza/> .
- [fonduri-structurale.ro/stiri/23610/propunerile-cnippmmr-de-regandire-a-programelor-nationale-pentru-imm-uri-si-de-infiintare-a-unor-fonduri-de-tip-seed-capital-equity-si-de-micro-granturi-si-micro-credite](https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/23610/propunerile-cnippmmr-de-regandire-a-programelor-nationale-pentru-imm-uri-si-de-infiintare-a-unor-fonduri-de-tip-seed-capital-equity-si-de-micro-granturi-si-micro-credite)
- Anuarul Statistic al României 2019, INS, București.
- <http://framesmedia.ro/>
- Proiect de Ordonanță de urgență a Guvernului privind unele măsuri pentru digitalizarea sistemului de coordonare și gestionare a fondurilor europene structurale și de investiții pentru perioada de programare 2014-2020.
- Proiect de hotărâre care vizează aprobarea cadrului general și a modalităților de reorganizare, restructurare sau reprogramare a activităților care fac obiectul finanțării din fonduri europene în contextul stării de urgență generate de COVID-19.

